

SUBTROPICKÉ ZAHRADNICTVÍ KRUH

Kruh 209, 541 01 Jilemnice
Tel.: 481 587 225, fax: 481 587 007
e-mail: zahradnictvi.kruh@centrum.cz
www.zahradnictvikruh.cz

NÁVODY NA PĚSTOVÁNÍ

ABUTILON (Hybridum striatum)

Abutilon je keřík s neopadávými, dlaňově laločnatými, hladkými listy. Ve vhodných podmínkách kvete po celý rok. Květy jsou velké zvonkovité v barvách červená, žlutá a bílá.

Abutilon je nenáročný, pěstuje se v bytě při pokojové teplotě. Může se letnit, což rostlině velmi prospívá. Ideální teplota pro přezimování je 10-18 °C při které dále kvete, ale postačí mu i 5 °C. V době vegetace vydatně zaléváme a hnojíme 2x měsíčně hnojivem na pokojové rostliny. V zimě zálivku i hnojení omezíme. Na jaře (koncem února) rostliny ostříháme, aby obrostly novými výhonky a přesadíme. Rostlinám vyhovuje běžně prodávaný zahradnický substrát na pokojové rostliny. Rostlina může být občas napadena škůdci (molice, svluška, mšice). Doporučené postřiky najdete na poslední straně této brožury.

ACEROLA Malpighia Glabra

Jedná se i méně známou dekorativní rostlinu, která poskytuje nejen krásnou dekoraci, ale i užitek. Roste jako keř nebo nízký stromek. Je přizpůsobivá, vhodná pro pěstování v nádobách. Pro své ohebné větve se stala oblíbenou rostlinou pro bonsajové pěstování a tvarování.

Je řídké olistěná. Květy jsou růžové až červené ve svazcích. Kvete několik měsíců a to hlavně v zimním období. Svou krásou čerstvých květů osvěží byt, i když za okny je tuhá zima.

Plody se objeví třetím až čtvrtým rokem. Jsou červené, mírně zploštělé asi 3 cm velké. Dužnina je šťavnatá s mimořádně vysokým obsahem vit. C a minerálů. Má nejvyšší obsah vitamínu C ze všeho známého ovoce. Plody mají měkkou dužninu, proto nesnesou dlouhou přepravu. Vzhledem k tomu, že kvete v zimním období, stává se že nevytvorí pyl a neplodí. Rostlinu přesazujeme do klasického zahradnického substrátu s přídavkem mletého vápence, tak aby pH bylo neutrální. Přihnojujeme univerzálním kapalným hnojivem. Dlouhé přemokření a mráz nesnáší. Přes zimní období může být umístěna v chladnějším prostředí.

ALOE ARBORESCENS

Je rostlinou s významnými léčivými účinky, zejména na popáleniny a špatně se hojící rány. Patří mezi nená-

ročné pokojové rostliny a její pěstování je velmi jednoduché. Přesazujeme nejlépe na jaře do květináče o cca 5cm většího, do běžného zahradnického substrátu s přídavkem písku. Od jara do podzimu přihnojujeme jednou za 14 dní univerzálním tekutým hnojivem. V zimním období omezíme zálivku na minimum.

ANANAS Ananas comosus

Tuto rostlinu pěstujeme celoročně při pokojové teplotě na světlém místě. Vyžaduje mírnou zálivku, nejlépe přímo do růžice. Přesazujeme každý rok na jaře do květináče jen o málo většího a odstraňujeme zaschlé listy. Přesazuje se do zahradnického substrátu do kterého přidáme asi 30 % písku a na dno květináče dáme drenážní vrstvu hrubého písku. Ananas přihnojujeme 2 x měsíčně tekutým hnojivem na pokojové rostliny. V našich podmínkách netrpí škůdci. Nejčastější příčina úhynu je dlouhodobé přemokření.

ARAUKÁRIE

Je dekorativní pokojový jehličnan, který pěstujeme v běžném zahradnickém substrátu, přesazujeme v březnu. Během vegetace přihnojujeme tekutým univerzálním hnojivem. Dobře přezimuje při teplotě okolo 10 °C ve světlé místnosti. V zimě omezíme zálivku na minimum.

ARONIE

Druh Aronia melanokarpa je u nás zastoupen jedinou odrůdou „Nero“, vyšlechtěnou V. I. Mičurinem. Není náročný na půdu a klima. Roste a plodí i v horších půdách a nepříznivých klimatických podmínkách. Nástup plodnosti je velmi časný, vysoký a pravidelný.

Keř je nižší, výšky asi 1,5 m kulovitý a středně hustý. Uplatní se také jako plotový a krycí keř. Plody jsou černé malvičky velikosti hrachu uspořádané v hustých chocholcích. Obsahují cenné látky, vitamíny C, P, PP, B2, B9, karten a rutin. Rutin se používá v lékařství proti žalu-dečním vědům, vysokému tlaku a dalším nemocem. Tento druh dozrává v první polovině září.

Netrpí chorobami ani škůdci. Odrůda je samosprašná. U této rostliny vystačíme s výchovným řezem, při němž odstraňujeme vlyky, nízké větve a příliš husté výhony. V kuchyni mají plody všestranné použití. Lze je zpraco-

vávat podobně jako černý rybíz. Zavařeniny z černých jeřabin se hodí k pikantním pokrmům a mohou nahradit klívkový rosol. Při výsadbě postupujeme stejně jako např. u keřového rybízu. Do vykopané jámy dáme na dno vrstvu dobrého kompostu. Po výsadbě rostlinu důkladně zalijeme. Každoročně pak přihnojujeme např. Cereritem.

ARBUTUS

Arbutus je vřzdyzelený keř, značně přispůsobivý. Pěstujeme ho v drenážové výživné písčitojilovité zemině, může být i vápenatá. Přes léto přihnojujeme 1x za 14 dní universálním hnojivem. Snese teploty až 45 °C a pokles krátce až na -8 °C. Přes zimu snáší studený sklep, ale i vytápěný pokoj, přičemž nemá vysoké nároky na světlo.

Plody jsou malé kulovité bobule 2-3 cm velké, ve zralosti karmínově červené. Povrch slupky je zrnitý velmi dekorativní. Plody se značně podobají liči, chutí jsou podobné lesním jahodám. Plodů se využívá k výrobě likérů, oloupané plody se kompotují, vaří se z nich marmelády.

ASIMINA TRILOBA

Mudřoul trojlaločný

Asimina je opadavý strom, pocházející z východního pobřeží Severní Ameriky. Koruna stromu je pravidelná, vejčitá a působí velmi dekorativně v celém průběhu vegetace. Tento málo známý ovocný strom lze pěstovat v našich podmínkách a kvalita jeho plodů je zcela srovnatelná s nejkvalitnějším tropickým ovocem.

Asimina je velmi přizpůsobivý strom, nejlépe se mu daří na vlhčích, na humus a živiny bohatých půdách. V době vegetačního klidu snese mraz -22 °C. Rašení je pozdní, proto uniká i pozdním jarním mrazíkům.

Dřevina není náročná na řez. Roubované kultivary samy tvoří pravidelnou korunu s plodným dřevem. Doporučujeme pouze střídmy výchovní řez. Kvete krásnými, velkými purpurovými květy. Plody jsou světle zelené, kulovité až oválné, často protáhlé až fazolovité, váhy 50-400g. Dužnina plodu má krémovitou konzistenci a po odstranění velkých nejedlých semen ji vyjídáme lžičkou. Chutí připomíná směs banánu, ananasu a manga. Obsahuje velké množství vitamínů, vlákniny, železa a vápníku. Plody sklízíme od konce září do října. Ovoce je možné zpracovávat i v kuchyni podobně jako banány.

Příjemné je zjištění, že doposud nebyly pozorovány žádné choroby ani škůdci.

Důležité upozornění: Při výsadbě nesmí být v žádném případě narušen kořenový bal a obnažen kulový kořen. Jinak není vyloučené uhynutí rostliny!!!!

!!! Po vybalení rostlinu umístíte venku do polostínu a jakmile shodí všechny listy tak ji vsadíte na koenečné stanoviště. Je důležité rostlinu vysadit na podzim, nebo brzo na jaře v období vegetačního klidu!!! Postup je stejný jako u ovocných stromků.

BALKONELA

Balkonová nektarinka

Tato nektarinka je vyšlechtěna pro pěstování v nádobách. Pěstování není náročné, ale je nutné dodržet několik zásadních věcí. Rostlinu vždy na jaře (únor) přesadit do většího květináče nebo alespoň vyjmít zeminu ve stávající nádobě. Postačí klasický zahradnický substrát. V době kdy se nalévají pupeny a po odkvětu ošetřit

přípravkem proti kadeřavosti (Rubigan). Od konce března přihnojuvat hnojivem na plod a květ. Rostlinu pěstujeme celé léto venku na slunci. Na zimu je nutné rostlinu chránit před velkými mrazy. V oblastech, kde se běžně pěstují broskve, lze rostlinu nechat venku, ale je nutné zajistit aby nepromrzl květináč (zapuštěním do záhonu). V chladnějších oblastech využijeme např. nevytápěný skleník nebo chladnou místnost. Nutné je rostlinu před zimou důkladně zalít. Pokud Vám rostlina začne ve sklenku či doma brzy zjara nakvétat, nesmíte zapomenout květy opylovat.

BALKONOVÉ ROSTLINY

Rostliny po vybalení chraňte 3 dny před přímým světlem. Všechny tyto rostliny jsou vytrvalé, převislé. Pro zdárný vývoj rostlin je důležité:

1. dostatečná závlaha během vegetace, tzn. že sázíme rostliny pokud je možno do samozavlažovacích truhlíků. Do jednoho truhlíku 50-60 cm dlouhého dáváme většinou 3 rostliny.
2. je důležité rostliny zasadit do vhodného substrátu, dobře vyhovuje substrát na pelargonie, nebo balkonové květiny dostupný v každém květinářství.
3. pro bohaté nakvétání a bujný růst vyžadují rostliny dostatečný přísun živin. Osvědčuje se přimíchat do substrátu hnojivo Plantacote, které po celou sezónu uvolňuje potřebné živiny. Během vegetace přihnojujeme ještě např. BIO - hnojivo Muškát, nebo Kristalon na plod a květ.
4. rostliny přezimujeme v chladné, světlé místnosti. V zimním období omezíme závlahu na minimum a nepřihnojujeme. Na začátku léta je vhodné rostliny preventivně ošetřit přípravkem proti padlí a houbovým chorobám (např. Rubigan), které se mohou v případě dlouhotrvajícího deštivého počasí vyskytnout.

BAMBUS PŘEVIŠLÝ

Tato převislá forma bambusu je vhodná do každého bytu. Rostlina vyžaduje dostatek světla (při nedostatku ztrácí žlhnání na listech), pravidelnou závlahu a přes léto 1x za 14dní přihnojování univerzálním hnojivem. Každý rok na jaře je vhodné rostlinu přesadit -postačí běžně prodávaný zahradnický substrát. Rostlinu můžete v případě dlouhotrvajícího deštivého počasí zastříhnout.

BANÁNOVNÍK PICOLO

Musa Cavendish

Tato nová varianta banánovníku je velmi vhodná pro pěstování v bytech. Je to bylina, která dorůstá do výšky 120 cm. V našich podmínkách kvete a plodí 3. rokem. Květenství vyrůstá ze středu listů. Plody tohoto banánovníku jsou cca 20 cm velké a mají výraznější chuť. Banánovník po odpození uhynie, ale z kořenů vyrostou několik odnoží. Tyto je možné oddělit a pokračovat v pěstování. Pokud se objeví odnože už během růstu, tak je odstraníme, aby nevyvíšlovaly hlavní rostlinu. Od jara do podzimu pravidelně přihnojujeme 1x týdně nejlépe hnojivem Harmavit. Přes léto vyžaduje vydatnou závlahu. Rostlinu je potřeba každý rok přesadit do většího květináče. K zaplazení je potřeba květináč alespoň o průměru 45 cm. Zakoupené rostliny ze začátku rosíme. Rostlině vyhovuje běžná pokojová teplota. Není nijak náročný na složení zeminy, postačí mu běžný zahradnický substrát. Pokud se na rostlině objeví nějaký škůdce (nejčastěji sviluška) ošetříme ji opakovaně chem. přípravkem Talstar,

nebo Omite. Banánovník vyžaduje dostatek světla, proto ho umístíme nejlépe poblíž okna.

BATÁTY

Ipomoea batatas Batáty jsou zeleninou tropů a subtropů, kde se pěstují pro jedlé kořenovité hlízy, mladé výhonky a listy se upravují jako salát. Celá rostlina je propustena mléčnicemi produkující bílou nahořklou tekutinu, která promytím vodou nebo varem mizí. Hlízy které můžete znát pod názvem sladké brambory se konzumují čerstvé, vařené i pečené. Rostlinu přesadte do velkého květináče a dejte na léto ven nebo do foliáku. Na přesazení použijte kvalitní kompost nebo zahradnický substrát. Přihnojte 1x za 14 dní univerzálním hnojivem. Přes zimu uložte hlízy ve sklepě a na jaře z nich vypěstujete nové rostliny.

BELAMCANDA CHINENSIS

Angínovník

Belamcanda patří do čeledi Iridaceae a pochází z tropické Východní Asie. Je to vytrvalá rostlina, která se dá s úspěchem pěstovat v každém bytě. Na suchém chráněném místě přezimuje i venku ve volné půdě. V bytě stačí trochu světla u okna. Snášet ústřední topení a není náročná na ošetření ani na půdu.

Listy jsou mečovité, 30-45 cm dlouhé, až 35 mm široké, rozložené vějířovitě. Květenství je lata, každým rokem bohatší. Květy jsou oranžové, tygrovité červeně skvrnitě, ale také pruhované, někdy čistě žluté, nebo uvnitř purpurové a červené. Kvete velmi dlouho a květy se postupně rozvíjejí zdola nahoru. Doba květu je červen až září, dle místních podmínek.

Vhodná půda pro pěstování Belamcandy je běžný zahradnický substrát. Tato rostlina je známá především svou léčivou silou. Mladé listy obsahují léčivé glykosidy. Podle čínského lékopisu blahodárně ovlivňuje hlasivky. Používá se při angíně a jiných krčních zánětech. Mladý list (cca 3cm) se pomalu v ústech žvýká, nejlépe na noc. Dá se též vyluhovat v lihu a zředěný užívat jako kloktadlo.

Belamcanda vám jistě udělá radost nejen svými krásnými květy, ale potěší i svou léčivou silou.

AMELANCHIEROVA BORŮVKA

Muchovník

Amelanchier alnifolia

Amelanchier je původní rostlina kanadských prérí a v Kanadě je pěstován v mnoha odrůdách na plantážích.

Amelanchier je krásný keř, dorůstající asi do 2 m výšky. Může se též zapěstovat jako stromek. Nejvyšší hodnotou muchovníku je jeho vysoká odolnost vůči zimě a ranné dozrávání plodů. Může být pěstován ve vyšších polohách i na krajním severu, kde plodí a dozrává každoročně a kde jiné ovocné druhy nemohou růst a plodit. V zimě snese i -40 °C.

Vysazené rostliny začnou plodit již 3. rok po výsadbě a plodí každoročně po dobu 40 - 50 let. Keř je samozprašný. Na zahradě stačí i jen jedna rostlina a dobře plodí. Průměrná úrodnost z jednoho keře je 8 - 12 kg ovalných tmavofialových bobulí s vysokým ojištěním. Bobule podle vzhledu snadno zaměnit s velkoplodými borůvkami. Bobule jsou šťavnaté, sladké příjemné chuti a barva šťávy je nádherně karmínová. Muchovník patří

k nejrannějším medonosným rostlinám Rozkvétá v dubnu a květy snesou jarní mrazíky až do mínus 5 - 7 °C plody dozrávají od poloviny června do poloviny července. Muchovník roste dobře a zdravě v každé půdě a téměř není napadán chorobami a škůdci.

Výsadba a péče o keř: I když bude růst a plodit bez jakékoliv péče, za dobrou péči a přípravu půdy se odvděčí vyšší úrodou a kvalitnějšími plody. Tedy: mladé rostliny můžeme vysadit do jamek 60x60x60 cm a zasypeme kompostem nebo vrytou zeminou do níž vmícháme asi 400 gramů cereritu. Rostliny vysadíme do úrovně kořenového krčku a dobře přišlápneme, zalijeme a přibližně kyprou zemí.

Zálivka po výsadbě je nezbytná, aby rostliny dobře zakořenily. Pokud jsou dobře zakořenělé, snesou i dlouhé období sucha mnohem lépe než jiné ovocné druhy. Prvním rokem na jaře se výhonky na keřích mohou seříznout na 1/3 délky, aby se keř lépe rozvíjel. Mohou se seříznou i v druhém roce, aby keř měl asi 10 - 15 výhonků. Po 3. roce, když muchovník začíná rodit udržujeme výšku rostlin řezem na úrovni 2 - 2,5 m, aby se plodnost rozložila po celé délce výhonu a nebyla jen na jeho vršku a také pro pohodlnou sklizeň. Pokud se na výhonech přestanou vytvářet nové, mladé výrůstky, keř se omlazuje tak, že vždy 1/3 výhonů ořeže na úrovni půdy (podobně jako u rybízů).

U nás škůdci zatím netrpí. Keř koření do hloubky až 140 cm a kořeny se široce rozkládají až do dvojnásobku průměru koruny, takže vodu i přihnojení spolehlivě najde.

Sklizeň a využití plodů: Od poloviny června bobule muchovníku dozrávají. Za slunečného počasí se sklízí na dvakrát. Když je chladnější je sklizeň postupná. Plody obsahují 8 - 12 % cukru, organické kyseliny, třísloviny, až 1 % pektinů, karotin, vet. C, vit. B2a také až 100 mg proc. anthokyanů, které jsou nově poznány jako aktivní činitele v prevenci celé řady chorob a hlavně rakoviny. Dužina plodů je šťavnatá. Pro vyšší výtěžnost šťávy je výhodné, pokud se plody nechají po sklizni ještě asi 7 dnů přezrát. Pak se vylisuje až 80 % šťávy. Šťáva má nádhernou karmínovou barvu a v kombinaci s rakytníkem vytváří podle zastoupení celou barevnou škálu pro míchané nápoje. Z plodů může být zavařenina, kompot.

BORŮVKA KANADSKÁ

Vaccinium corymbosum

Borůvka Kanadská, chocholičnatá, zahradní, hrozovitá, nebo také americká. Jsou různé názvy, které označují jeden a ten samý druh borůvek.

Tento druh borůvek má na rozdíl od různých náhražek jako zimolezy a muchovníky znamenitou chuť a aroma, patří mezi nejvyhledávanější ovoce zejména mezi dětmi.

Plody borůvek právem zařazujeme mezi nejzdravější ovoce. Obsahují vitamíny, minerální látky a barviva, které mají mimořádně příznivý vliv na lidský organismus zvyšují obranyschopnost, výborně působí proti průjmům. Částečně pomáhají při léčbě cukrovky, dny a revmatismu. Lidové léčitelství doporučuje každému sníst ročně alespoň 1,5 kg čerstvých borůvek pro vyčištění organismu.

Pro dobré výsledky při pěstování těchto borůvek je třeba dodržet dva základní faktory: kyselou půdu a dostatek vody. Z našich zkušeností vyplývá, že nejjedálnější způsob pěstování je následující. Pokud chceme

pěstovat borůvky ve volné půdě, jsme nuceni připravit jámu 0,5x0,5x0,5 m, kterou vyložíme fólií do které uděláme několik malých dírek a naplníme čistou rašelinou. Pokud máme k dispozici kvalitní kompost, nebo rozleželý hnůj můžeme přidat na dno jámy. Po výsadbě do takto připravené země nemusíme první dva roky hnojit a poté přihnojujeme hnojivou na kyselomilné rostliny, nebo speciálními hnojivy na borůvky. Pokud tedy dodržíme dostatečnou kyselost půdy, to znamená PH okolo 4,5 a dostatek vody, odmění se nám rostliny každoročně bohatou úrodou vynikajících plodů. Rostliny nevyžadují pravidelný řez, ale cca po čtyřech letech odstraníme staré proschlé větve.

Tyto borůvky se dají s velkým úspěchem pěstovat i v nádobách na balkoně či na terase. Musíme pamatovat na to, že čím větší nádoba, tím větší úroda. Pro pětileté rostliny doporučujeme nádobu o objemu alespoň 45 l, například jiu zmíněnou směsí rašeliny a písku. Tyto borůvky jsou velmi odolné vůči mrazu a dají se pěstovat i v oblastech do 800 m nad mořem.

BOUGAINVILLEA

Pochází z pralesů Brazílie a Venezuely. Mladé rostliny přesazujeme každý rok u starších 1x za 2 roky, ale je nutné vyměnit alespoň horní vrstvu zeminy. Používáme kvalitní kompost nebo zahradnický substrát. Nádobu musí mít kvalitní drenáž. Rostlinu pěstujeme přes léto venku na sluníčku. V době růstu vydatně a pravidelně zaléváme. Od konce února do srpna hnojíme 1x týdně hnojivem s vyšším obsahem fosforu. Rostlina vyžaduje pěstování na opoře. Na zimu rostlinu umístíme do chladné, ale světlé místnosti s teplotou okolo 10 °C a omezíme závlivu. Rostlina většinou přes zimu shazuje listy.

CALISTEMON - ŠTĚTKOVEC

Tato velice dekorativní rostlina má červené štětkovité květenství. Pěstování je velmi jednoduché.

Rostlinu na jaře (březen) přesadíme do většího květináče. Použijte klasický zahradnický substrát. Po 15. květnu dejte rostlinu ven na 14 dní do polostínu a potom můžete přenést na přímé slunce. Přes léto přihnojujte 1x za 14dní univerzálním hnojivem. Před prvními mrazy přenešte rostlinu do chladné, světlé místnosti a omezte závlivu. Rostlinu tvarujeme řezem vždy po odkvětu. Při této péči Vám přinese každý rok záplavu květů.

CITRONÍK – POMERANČOVNÍK MANDARINKA

Citrusy jsou stálezelené subtropické až tropické dřeviny rodu citrus, do kterého řadíme pomerančovník, citroník, mandarinku, grapefruit cedrát, laim, bigaradie, limet, šedok, bergamot a jiné. Většina rodu citrus jsou keře nebo malé, až středně velké stromy. Jsou zajímavé tím, že se nechají pěstovat i v nádobách nebo větších květináčích, kde kvetou i plodí.

Plody normálně vyzrávají a svojí kvalitou se neliší od dovážených. Květy jsou bílé, nebo vně růžové, mající 5 korunních lístků. Intenzivně a příjemně voní, bohatě medují. Citrusy jsou jednodomé a vytvářejí obojaké květy a většina je samosprašná. Jen u málo druhů a odrůd je nutné opylení cizím pylem.

Květy se tvoří hlavně na jednoletém dřevě. Pokud Vám rostlina kvete v bytě je potřeba květy opylovat. Jsou druhy, které kvetou jen jednou ročně (pomerančovník, grapefruit), jiné kvetou vícekrát (Meyerův) nebo s krátkými přestávkami (citroníky).

Rostliny, které jsou množeny řízkováním nebo roubováním, začínají kvést a plodit již ve druhém roce. Od kvetení až do uzrání plodů je u nejranejší - mandarinka Unschii 5 - 6 měsíců, rané pomeranče dozrávají za 6 - 7 měsíců, citrony za 7 - 8 měsíců, pozdní odrůdy až za 11 - 14 měsíců. U některých citrusů jsou na rostlině současně plody dozrávající, malé zelené, květy nebo poupata. Na výživu plodů potřebuje rostlina na jeden plod 20 - 30 listů.

Abyste citrusy dobře rostly a bohatě plodily, potřebují určité podmínky. K nejdůležitějším patří dostatek tepla, světla, vláhy a odpovídající půda. Optimální teplota pro růst většiny citrusů je 22 - 24 °C. Aktivní růst začíná již kolem 12 °C. Pokud teplota klesne pod 10 °C přecházejí citrusy do stavu vynuceného klidu, který snášíjí i několik měsíců bez poškození. V tomto stavu se snižuje nárok na vodu i živiny. Takto rostlina mnohem snadněji přečká nepříznivé podmínky období zimy. Pro rostliny roubované na trifoliátě je tento způsob zimování nutností, jinak dochází k opadu listů a rostlina může i zahynout.

Všechny pěstované citrusy jsou rostlinami světlo milnými. Pomerančovník, mandarinka a grapefruit snášíjí dobře přímé sluneční světlo citroníku lépe vyhovuje světlo rozptýlené (lehké zastínění rákosem). Při přenesení citrusů v letních měsících z bytu ven, je nutné vždy přistínění rákosem, nebo je umístit pod řídké koruny stromů.

Citrusy jsou rostlinami vláhomilnými. Závlivu provádíme podle potřeby vždy vlhou a měkkou vodou. Nevhodná je voda obsahující chlóř.

Celý kořenový bal musí být dobře provlhčený.

Nesnáší však dlouhodobé přemokření. V zimě u rostlin, které přezimují v chladu, je nutné omezit závlivu na minimum. Rostlinám nejlépe vyhovuje speciální zemina na citrusy, kterou lze již i zakoupit. Můžeme ji též nahradit směsí zahradnického substrátu, těžké jílovité zeminy a písku v poměru 2:1:1. U rostlin v květináčích tvoří zemina spíše fyzikální prostředí pro aktivitu kořenů, nežli zdroj živin. Tudíž je nutno provádět přihnojování kombinovaným hnojivem na citrusy. Přihnojujeme v letních měsících každý týden.

Špatně živěné citrusy zanechávají na listech typickou kresbu. Citrusy jsou stromy či keře, a proto je zapotřebí jim dát pro růst dostatečně veliké květináče. Pro jednoleté rostliny (květináče 10 - 12 cm, dvouleté rostliny 14 - 16 cm, tříleté 20- 24 cm, čtyřleté kolem 30 cm a starší větší nádoby).

Přesazujeme až kořeny půdu v nádobě prokoření, a to nejlépe v březnu. Na dno dáme dobrou drenážní vrstvu. Pokud koupíte rostlinu s poupaty nebo květy je nutné jí cca 3 týdny rosit aby poupata neopadala.

CITRONOVÁ TRÁVA

Na jaře rostlinu přesadíme do většího květináče. Použijeme klasický zahradnický substrát. Po 15. květnu umístíme rostlinu venku na osluněné místo. Hnojíme univerzálním hnojivem 1x za 14 dní. Na zimu rostlinu umístíme do chladnější světlé místnosti (cca 18 °C). Rostlina se dá množit dělením trsů. Používá se čínské kuchyni, ale i k přípravě čaji.

CYPŘIŠ POKOJOVÝ

Cupressus Goldcrest

Tato velice dekorativní rostlina pochází ze subtropického pásma. Je to rostlina svěže zelené barvy s citrónovou vůní. Cypřiš vyžaduje půdu složenou z rašeliny, kompostu a hrubšího písku. Rostlina nesnáší rosení!!

Je důležité mu zajistit dostatek světla a pravidelnou závlivu. Nesnáší přímé sluneční paprsky. Hnojíme pravidelně během vegetace dvakrát za měsíc, abychom zaručili jeho svěží zelenou barvu. Mladé rostlinky přesazujeme každý rok na jaře, starší za dva až tři roky. Cypřiš si sám udržuje pěkný kompaktní tvar. U starších rostlin můžeme výšku upravit řezem a to nejlépe v jarních měsících. Může se sestříhovat do různých tvarů.

Rostlina netrpí škůdci, ba naopak likviduje i škodlivé bakterie v našich bytech.

ČAJOVNÍK

Thea chinensis

Čajovník je stále zelený subtropický až tropický keř. Listy má tuhé, kožovité, kopinaté, v mládí na rubu světlé. Plody jsou dřevnaté trojpouzdré tobolky s jedním až třemi hnědými semeny. Květy opylují hlavně včely, v bytě je nutné opylení provést vatou, nebo štetěčkem. Čajovník kvete na podzim a celou zimu.

Rostliny mají dvě zřetelné odlišné periody růstu. Jarní perioda růstu je v květnu a letní koncem července a srpna. V našich podmínkách čajovník y začínají kvést zhruba po deseti letech.

Čajovník přesazujeme jednou za rok, nejlépe v březnu do rašeliny do které přidáme hnojivo Plantacote. Nesnáší přemokření (uhnívají kořeny) a zásadně nesnáší vápno v půdě. Více než 3% uhličitánu vápenatého způsobí, že keř uhne.

Růst rostliny na jaře začíná při teplotě vzduchu 10 - 12 °C. Rostliny snášejí i zastínění, neboť divoké formy rostou jako podrost velikých stromů. Tudíž je možno rostliny pěstovat i v bytech za okny otočených k severu. Od jara do podzimu je možno rostlinu pěstovat i na balkonech.

Abý květináč snadno nevysychal, tak jej zastíníme. Když rostliny dobře rozvětví a vytvoří pěkný keřík, je možno začít se sklízni listů. Sklízí se 3 nejmladší lístky na vrcholu nového výhonu. Listy možno použít na čaj zelený, usušené a nebo provést fermentaci. Listy obsahují 70 - 80 % vody, 29 % tříslovin, alkaloidy, zejména kofein 1 - 4,5 %, dále éterické oleje, které dodávají typické aroma. V listech je asi 25 % bílkovin z celkové sušiny. V zelených listech je značné množství vitamínu C, který i z části přichází do čaje.

Nejvážnějším škůdcem čajovníků v našich podmínkách je puklice a sviluška.

ČÍNSKÁ PAŽITKA

Allium tuberosum Je víceletá bylina s vejcovitě prodlouženou cibulí. Lodyha je 15-50 cm vysoká, nahoře slabě hranatá. Pěstuje se venku na zahrádě, na balkonech nebo přímo v bytech. Nať můžeme seřezávat několikrát během vegetace. V zahrádě vydrží mnoho let. Před příchodem zimy si můžeme vyřýt část trsu a přenést domů. Čínská pažitka se vyznačuje charakteristickou, ale velmi jemnou česnekovou vůní. Hodí se do čerstvých salátů

i k přípravě nejrůznějších pokrmů – polévek, tvarohových či masových pomazánek, mletých mas, na vařeném brambory.

DURMAN - DATURA

Jedná se o impozantní rostliny s překrásnými květy, které se v našich podmínkách pěstují jako přenosné.

Na jaře sadíme zasadíme do květináče o průměru minimálně 20 cm. Jako zemina postačí běžně prodávaný Zahradnický substrát. Důležité je přihnojování rostlin během vegetace hnojivem s vyšším obsahem fosforu a nižším obsahem dusíku. Rostlině vyhovuje slunné stanoviště a dostatečná závlivka. U druhů se vzpřímenými květy po odkvětu vystříháváme tvořící se semeny, které by rostlinu zbytečně vysilovaly a méně by kvetla. Před příchodem mrazů rostlinu uklídíme do světlé, chladné ale bezmrazé místnosti. V případě nedostatku místa můžeme rostlinu i hluboce seříznout.

Během zimních měsíců rostlinu zaléváme minimálně a nehnojíme. Na jaře (březen) řezem upravíme tvar, rostlinu přesadíme a začneme vydatně přihnojovat. Po přenesení ven rostlinu postupně zvykáme na přímé sluneční světlo. Celá rostlina je jedovatá, ale přesto se na rostlinách můžou objevit škůdci: molice, sviluška nebo mšice.

BLAHOVIČNÍK - EUKALYPTUS

Eucalyptus globulus, gunni, citriodora

Eukalyptus pochází z Tasmánie a australských savan. Dnes se pěstuje na plantážích v Africe, Středním východě, v Jižní Americe a v Asii.

Blahovičník vytváří dlouhé kopinaté listy, které jsou silně ojívané. Mladé listy jsou světlé, protistojné, starší jsou střídavé. Rostlina obsahuje ve všech částech silici nazývanou eukalyptol nebo cineol. Tato silice obsahuje ještě piperiton, felandren a jiné. Obsah této silice v listech je 2-3 %.

Eukalyptová silice se používá na inhalování při astma a při zápalch horních cest dýchacích. Přidává se do různých masť proti revmatickým bolestem, nebo se listů nakládá do líhu, kde se nechá vyluhovat 2-3 měsíce a potom se tekutinou natírají revmatická místa.

Rostlina roste velmi rychle, takže je možno listů sklízet velmi často. Rostlina vyžaduje pravidelnou, v létě zvýšenou závlivku. Pozor na dlouhodobé přemokření substrátu.

V zimním období je třeba závlivku omezit v závislosti na teplotě prostředí. Pro zdánlivý a rychlý růst je nevhodnější zemina ze směsi: 60 % zahradnického substrátu a 40 % rašeliny. Eukalyptus je nutno přesazovat každým rokem do většího květináče. Při přesazování nesmíme porušit kořeny. Přihnojování provádíme nejméně dvakrát za měsíc hnojivem na pokojové květiny. Eukalyptus vždy umístíme na místě s dostatkem světla. Při nedostatku denního světla rostlina vytváří velmi dlouhé, slabé výhonky, řídké olistěné.

Tato rostlina působí svým olistěním nejen dekorativně, ale též velice příjemně provoní Váš byt a zlepší dýchání.

FEJCHOA

Feijoa sellowiana

Rostlina pochází ze subtropického pásma Brazílie a Argentiny. V domovině roste volně v přírodě jako keřík. Fejchoa patří k subtropickému ovoci, které se k nám ne-

dováží, neboť nesnáší delší přepravu. V domovině dorůstá do výšky až 3 m. Má vstřícné listy, které jsou 5 cm dlouhé, modrozelené, kožovité, ze spodu stříbrné plstnaté. Květy jsou bílé až načervenalé, asi 30 mm velké, plátky jsou masité, sladké a jedlé. Přípravuje se z nich i velmi chutný salát. Plodem je vejčitá bobule, asi 50-70 mm veliká o hmotnosti 15-50g. Podle zralosti je barvy tmavozelené až žlutozelené. Slupka je kožovitá.

Dužnina plodu je bílá aromatická, vůni připomínající jahody. Zralé plody opadají samy. Doba zrání je asi 5 měsíců po odkvětu.

Pěstování Fejchoi je nenáročné. Vyhovuje jí zemina složená ze 60% zahradnického substrátu 30% rašeliny a 10% písku. V době vegetace je nutno rostlinu každých 14 dní přihnojovat univerzálním hnojivem. Každým rokem rostlinu přesadíme na jaře do větší nádoby.

V zimním období může být keřik v chladné místnosti, nebo i v nevytápěném skleníku, kde teplota může klesnout na -10 °C až -15 °C, nebo na verandě, kde nepotřebuje mnoho světla, tepla ani závlivky. Přes léto můžeme dát fejchou na balkon, nebo na chráněné místo poblíž budovy. Naše zkušenosti ukazují, že pokud fejchou v zimě nevystavíme alespoň na několik dní teplotám pod bodem mrazu, špatně nakvétá.

Fejchou je rostlina, která je vhodná pro začátečníky, kteří chtějí pěstovat tropické a subtropické rostliny v našich podmínkách.

FÍKOVNÍK

Smokvoň - *Ficus Carica*

Fíkovníky patří mezi nejodolnější subtropické rostliny. Jeho výhodou je, že se dá pěstovat i v květináčích, nebo ve větších nádobách. Tyto přes léto umístíme na slunném místě venku a v zimě uchováme v chladné, možno i tmavé místnosti, např. sklepě. Je to opadavá rostlina, takže v zimě, kdy nemá listy, může být i v úplné tmě. Starší rostliny jsou mrazu odolné, protože mají vyzrálé dřevo. Stačí je chránit jako růže, zahrnout hlínou a přikrýt chvojnou, když se vám stane, že rostlina omrzne, z kořenů vyraší vždy nové, rovněž plodonosné pruty.

Fíkovník je bujně rostoucí keř a při dobrém ošetření Vám poskytne dvě sklízňe ročně. Ve volné půdě za příznivých tepelných podmínek má roční přírůstek až 2 m dlouhé. V květináčích roste pomaleji. Nezralé plody jsou zelené, tvaru hrušky. Postupně se zvětšují a zbarvují do žluta nebo do fialova a měknou. Na vzrostlém keři je možno sklídat značné množství kvalitních, velikých a sladkých plodů. Je možno je sušit jak je všichni známe z obchodů.

Fíkovník vyžaduje zeminu složenou ze zahradnického substrátu a 10% písku. Zemina musí být propustná. Během vegetace vydatně zalévejte. Během jara a léta přihnojujte pravidelně jednou týdně univerzálním hnojivem. V září můžete přihnojit hnojivem se zvýšeným obsahem draslíku. Fíkovník má vegetační klid 6-8 týdnů, v té době je bez listů a proto zaléváme málo, jenom aby zemina úplně nevyschla. Pokud chcete rostlinu zakrýt je dobré provádět fez brzy na jaře (konec února). Nasazené a nevyzrálé plody z podzimní násady po opadu listů na rostlině přezimují, v příštím roce pokračují v růstu a velmi brzo dozrají. To platí pro zimování ve sklepě, ve volné půdě na zahradě fíkovník dává většinou jednu úrodu.

Během roku vám ze zaslané rostliny vyroste pěkný keř a při správném ošetření vám poskytne celá desetiletí hojnost čerstvých fíků a bude okrasou vaší zahrady a bytu.

GINKGO BILOBA

Jinan dvouláaločňý

Tato prastará rostlina je zajímavá tím, že i když vypadá jako listnatý opadavý strom, tak patří mezi jehličnany. Pěstuje se v zahradách jako okrasný strom, který nemá žádné specifické nároky na pěstování. Při výsadbě je třeba volit místo s ohledem na to, že dorůstá celkem velkých rozměrů. Můžeme jej ovšem na jaře sestříhovat do požadovaných rozměrů.

GRANÁTOVNÍK

Granátové jablko

Punica granatum – var. *Nana*

Granátovník je subtropická rostlina, která poskytuje nejen jedlé plody, ale všestranný užitek. Rostlina pochází z Přední, Střední a Malé Asie, odkud se rozšířila do celé Asie a jižní Evropy.

V našich podmínkách je granátovník cennou pokojovou nebo přenosnou rostlinou. Je především velmi dekorativní svým listem a květem. Doba kvetení je dlouhá. Má spoustu světlivě, šarlatově červených květů a poskytuje dobré ovoce. Květy mají v průměru 4 – 5 cm. Granátovník na zimu opadá. Opadnutím listů končí vegetace. Raší brzy na jaře. Kvete od května do září, plody dozrávají postupně koncem září a v říjnu.

Plody jsou bobule 4 – 6 cm v průměru, kulaté s vytrvalým kalichem. Šťáva má načervenalou barvu, příjemnou vůni a chuť. Plody se konzumují v čerstvém stavu, nebo se zpracovávají na šťávy a kompoty. Šťáva obsahuje také značné množství vit. C. Používá se v lékařství k léčení žaludečních nemocí a proti arteriosklerose, poněvadž rozpouští vápenaté sloučeniny, povzbuzuje chuť a snižuje vysoké horečky.

Granátovníku vyhovuje klasický zahradnický substrát, který je běžně v prodeji. Nejvíce vláhy mu musíme poskytnout na jaře a v létě. V zimě, když je bez listů, zaléváme málo, jen aby kořenový bal zcela nevyschl. V tomto období rostlinu umístíme na chladné chodbě, nebo ve sklepě.

Na jaře rostlinu přesadíme do většího květináče. V období vegetace pravidelně přihnojujeme univerzálním hnojivem.

Slabé výhonky vystřihujeme a tvarujeme pěknou korunku, buď jako keř, nebo jako stromček. Již v lednu, či únoru můžeme rostlinu přenést do vytápěné místnosti, kde hned začne rašit a růst. Na jaře, hned po přejití Ledových mužů, můžeme rostlinu umístit ven na balkon, či terasu do polostínu. Po přivyknutí snese i přímé světlo.

Při troše pečlivosti se dočkáte pěkného ozdobného keříku, který se Vám odmění po celé léto pěknými květy a na podzim chutnými plody. Bude okrasou vaší zahrady, či bytu. V našich podmínkách kvete a plodí pouze zakrslá varieta „Nana“. Rostliny vypěstované ze semen ze zakoupených plodů u nás neketou.

GRANÁTOVNÍK VELKOKVĚTÝ

Stejně pěstování jako granátové jablko „nana“. Tento druh je pouze okrasný.

HOŘCOVÝ STROMEK (*Solanum rantonetti*)

Je to atraktivní keřík nebo stromek, který je po celé léto posetý nádhernými modrými květy. V bytových podmínkách kvete po celý rok. Rostlinu přesadte do květináče o průměru alespoň 15 cm. Každý další rok přesazujeme do květináče o 3 - 5 cm většího. Rostlinu můžeme bez problému také po celý rok tvarovat řezem, krásně obrábí i po hlubokém seříznutí, které provádíme každý rok v únoru.

Hořcový stromek nesnáší mráz, proto jej před příchodem zimy přeneseme do bytu, nejlépe do světlé, chladnější místnosti. Omezíme závlivku a hnojení.

V únoru seřízneme, přesadíme a začneme postupně přihnojovat hnojivem na muškáty. Rostlina venku většinou netrpí škůdci, v bytě se občas vyskytne molice či mšice. V tomto případě ošetříme PIRIMOREM nebo AC-TELICEM.

K bohatšímu kvetení můžeme rostlinu přinutit tím, že ji několikrát necháme zaschnout až svěsí listy, ale pozor na úplné uschnutí rostlin.

IBIŠEK

Hibiscus rosa sinensis

Ibišky slouží k výzdobě interiérů především v letních měsících. Sázíme je do zahradnického substrátu. Od února do září přihnojujeme vícesložkovými hnojivy. Abychom vypěstovali silné a dobře rozvětvené rostliny, je třeba ibišky v únoru hodně ostříhat. Při silném slunečním úpalu ibišky lehce přistínáme. Pro vytvoření poupata a potom v době květu vyžadují dostatek světla. V zimě snížíme teplotu na 12-15 °C a omezíme závlivku. Při vyšších teplotách alespoň dostatečně větráme. K největšímu poškození a úhynu rostlin dochází při vysokých zimních teplotách a nadměrné závlivce. Nedodržení zimního klidu bývá příčinou špatného nasazení na květ.

Stejně negativně se však může projevit i nedostatečná výživa keřů nebo přehnojení dusíkem. Ibišky se rozmnožují vrcholovými řízků po celý rok.

BALKÓNOVÝ JAHODNÍK

Jedná se o novou odrůdu jahodníku, která je vhodná zejména pro pěstování na balkóně v závěsných květináčích

Je to opravdu první jahodník, který vytváří dlouhé šlahouny, které spolehlivě plodí celou sezónu.

Pěstování je velmi jednoduché. Zakoupenou sazenici zasadíme ihned nejlépe do závěsného květináče o (minimálně) 20cm.

Jako zemina postačí běžně prodávaný zahradnický substrát, do kterého přimícháme hnojivo PLANTACOTE nebo OSMOCOTE, které uvolňuje živiny po dobu 6 měsíců. Pro zdravý vývin plodů je třeba za třetím odnožem šlahoun zastříhnout.

Na zimu šlahouny odstříhneme a závěsný květináč zasypeme do záhonu na zahrádce.

Na jaře vyměníme substrát a pokračujeme v pěstování. Někdy se může setát, že druhým rokem rostlina sice spolehlivě plodí, ale již nevytváří tolik šlahounů.

ŽLUTOPLODÝ JAHODNÍK

Neuvěřitelný jahodník se žlutými plody vynikající chutí, vhodný opravdu pro každého. Můžete ho pěstovat

v bytě, v truhlíku za oknem, v květináči i závěsném, klasicky na zahrádě, ale je nádherný i na skalce. První šťavnaté plody sklídíte již za 6 týdnů. Neúnavně kvete a plodí od jara až do zimy. Vynikající plody o velikosti až 3,5 cm milují děti i dospělí. Z každé rostliny sklídíte až několik stovek vynikajících plodů.

Pěstování je velice jednoduché a v ničem se neliší od pěstování klasických jahod. Při pěstování v květináčích doporučujeme přimíchat do zahradnického substrátu hnojivo Plantacote nebo Osmocote. Jinak je možné je během vegetace přihnojovat běžnými hnojivy na jahody např. Kristalon Jahoda. Pokud tento měsíční jahodník pěstujete v květináči a chcete jej zimovat venku, je vhodné květináč na zimu zapustit do země.

Věříme, že tento jahodník Vás mile překvapí a po mnoho let Vám bude přinášet spoustu vynikajících plodů.

JAKON

Jde o vytrvalou bylinu, v našich klimatických podmínkách jednoletou. Rostlina dosahuje výšky až 2 metrů, je celá chlupatá, světle, nebo tmavě zelená, často nafialovělá. Lodyhy jsou čtyřhranné a hojně olistěné vstřícnými listy syté zelené barvy. Vyjíměčně se na vrcholech lodyh objevují drobné žluté až oranžové květy. Plodem jsou nažky, které se u nás tvoří minimálně.

Jakon má dva druhy hlíz: první, nápadně připomínající topinambury, slouží k dalšímu množení, druhé tzv. kořenové, vyrůstají po 5-20 ve svazku. Mají nepravidelně větvenovitý až kulovitý tvar a dosahují v průměru hmotnosti 0,2-0,5 kg, ale také až 2 kilogramy. Ty mají slabou, šedozelenou až fialovou pokožku a křehkou chruplavou a šťavnatou dužninu nasládlé chuti a bílé, krémové a někdy až nafialovělé barvy. Dužnina velmi snadno tmavne a vysychá.

Zatímco u brambor je zásobní látkou polysacharid škrob, u jakonu je to především inulin, což je chemickou povahou fruktan. Jeho výhodou je, že v množství 30-80 g se spotřebovává organismem bez nároků na inzulín. Proto se kořenové hlízy dají použít v prevenci proti diabetu a obezitě a také k léčení těchto stavů.

Hlízy jakonu se požívají obvykle syrové jako zelenina. Nařezané se přidávají do zeleninových salátů, kterým dodávají charakteristickou chuť i konzistenci. Lze je však i tepelně zpracovat vařením nebo pečením. V Andách se často strouhají a přes kousek látky se vymačkává sladký, osvěžující nápoj, který se zahušťuje do tmavě hnědého sirupu nebo kostek zvaných chauca. Velmi dobré zkušenosti jsou u nás se sušením hlíz ve formě křížal, nebo chipsů. Lodyha s mladými listy se upravuje vařením jako zelenina.

V našich klimatických podmínkách je jakon plodinou především drobných pěstitelů. K jeho množení je vhodné použít oddenkových hlíz, které necháme přezimovat podobně jako jiriny. Výsadbou se provádí v polovině května a hlízy se sklízí po prvních podzimních mrazících. K urychlení vegetace je možno jakon také předpěstovat a rostliny vysazovat na stanoviště tehdy, když dosahují výšky 15-25cm.

Skližené hlízy často snadno pukají a vysychají, proto je třeba urychleně je zpracovat, nebo odpovídajícím způsobem uložit.

JASMÍN SAMBAKOVÝ

Jasminum sambac

Původ rostliny je z přední Indie a Cejlonu. Nejvíce se však pěstuje v Japonsku a Číně, kde se voňavých květů používá k parfémování čajů. Tato rostlina nemá nic společného s nepravým jasmínem - Pustorylem, který se pěstuje u nás na zahrádkách.

Jasmín je zvláštní tím, že v létě roste jako keřík a v zimě jako liána. Listy jsou zelené, neopadavé na krátkém řapíku. Květy jsou bílé, silně vonné, zejména večer. Tvůří se na konci větévek, vždy několik pohromadě. Nepravidelně nebo láánovitě rostoucí větévky můžeme sestříhnout, aby měl keřík pěkný tvar.

V našich podmínkách se jasmín musí pěstovat jen v bytech, nebo ve sklenících, neboť nesnáší dlouhodobý pokles teploty pod 5 °C. Optimální teplota je 15-27 °C.

Na složení půdy sice není rostlina náročná, ale potřebuje substrát s neutrální půdní reakcí pH 7. Postačí běžně prodávaný substrát, do kterého můžeme přimíchat trochu mletého dolomitského vápence. Rostlina nesnáší přemokření. Přihnojujeme nejméně 1x za měsíc. Rostlina u nás většinou netrpí škůdci.

Z rostliny se používají květy, které se sbírají první dva dny po rozkvetu. Později sbírané mají již méně voňavé silice. K parfémování čaje se používají asi 2-3 květy na malý šálek.

JASMÍN PRAVÝ

Jasminum officinale

Velmi odolná popínavá pokojová rostlina, která při nepatrné péči dlouho vydrží. Rostlina vyžaduje světlé stanoviště, při běžné pokojové teplotě. V létě můžeme rostlinu umístit ven do polostínu.

Velice dobře se jí daří v běžném zahradnickém substrátu. Od jara do podzimu pravidelně jednou týdně přihnojujeme. Mladší rostlinky každý rok přesazujeme, starší rostliny po delší době. Je důležité aby zemina neprosychala. Můžeme čas od času rosit, ne však přímo na květy. Proto, aby každé jaro bohatě kvetl, je vhodné přezimovat rostlinu při teplotě 5-15 °C.

Věříme, že si tuto pokojovou rostlinu oblíbíte nejen pro její voňavé květy, ale i pro její bohatý vzrůst.

JOSTA

Stejně pěstování jako rybíz.

KAPARA TRNITÁ

Capparis spinosa

Rostlina pochází z Asie a zdomácněla

v jižní Evropě. Nejvíce se pěstuje ve Španělsku, Itálii a Francii, odkud přicházejí na trh nejlepší druhy kapar.

Pěstování kapary trnité v našich podmínkách není složité. Můžeme ji pěstovat celoročně v bytě, nebo přes léto venku. Při zimování v chladnu opadá většina listů, omezíme závlivku na minimum a na jaře sestříháme. Vyžaduje lehkou propustnou půdu složenou ze zahradnického substrátu do kterého přimícháme hrubý agroperlit nebo drený polystyren. Přes léto 1x za 14 dní přihnojujeme univerzálním hnojivem.

Kapara v domovině tvoří nízký poléhavý keřík, dosahující výšky nejvíce 1 m. Velmi nápadné jsou polodužnaté listy, modrozelené barvy, vejcovitého tvaru. Květy mají velikost 50-70 mm, bílo-fialové barvy s velkým

množstvím fialových tyčinek, mezi kterými vyčnívají pestík. Jsou velmi dekorativní.

Sbírají se květní poupata, která se třídí na sítech podle velikosti. Tyto poupata se nechají po sběru ve stínu zavazdnout a potom uležet 3 měsíce v soli, nebo v soli s olejem. Takto připravené kapary mají slanokyselou chuť. Po této úpravě mají tmavozelenou barvu a velikost hrachu. Účinnou látkou je glykosid rutin, kterého obsahují asi 5 %, který dodává kaparům pikantní chuť. Rutin se na povrchu poupat vylučuje v bleďožlutých krystalkách. Podle těchto krystalků se pozná pravá kapara od bezcenných náhražek.

KÁVOVNÍK COFFEA ARABICA

Kávovník je tropická stále zelená dřevina. Pochází ze západní Afriky a jižní Habeše. Rozšířil se nejdříve do Arábie a potom i do ostatních zemí, nejvíce do Brazílie, Jižní Ameriky a Asie.

Botanicky řadíme kávovník do čeledi - mořenovitě. Tvoří nízké keře nebo stromky s vodorovně rozloženými větvičkami.

Květy jsou malé, bílé, sestavené ve svazečcích v paždí listů. Kvete až třikrát ročně. Plody jsou malé dužnaté bobule, při dozrávání tmavočervené s jedním, většinou dvěma popř. třemi semeny.

Tato usušená a upražená semena jsou známá kávová zrna z obchodů. Mladé rostlinky kávovníku nutno dostatečně stínit, opatrně, ale pravidelně zalévat, zejména v létě vyžaduje vydatnější závlivku, nejlépe odstátou vodou.

Přes zimu je nutné závlivku omezit. Rostlinu pěstujeme v běžném zahradnickém substrátu.

Během růstu je nutné sazenice několikrát za rok přihnojit kombinovaným hnojivem. Zasyčání konečků listů je v bytových podmínkách celkem běžné a většinou je způsobeno nepravdělnou závlivkou, přímým slunečním svitem nebo přivanem.

Kávovník je stínomilná rostlina ideální pro pěstování i v tmavších bytech. Kávovník nestříháme, začíná se větvit ve výšce 80 cm a nedáváme přes léto ven. Plodit začíná ve výšce 1 m. Kávovník je v bytě po celý rok pěkná dekorativní, stále zelená rostlina, zejména v době, když se obalí třeshňově červenými plody.

KIWI - jednodomé, dvoudomé

Actinidia - kolomikta, arguta, chinensis (deliciosa)

Toto nám známé a v obchodech běžně dostupné exotické ovoce se začíná pěstovat i v našich podmínkách.

ACTINIDIA CHINENSIS (DELICIOSA) - toto klasické kiwi můžeme pěstovat v teplých oblastech, kde teplota neklesá pod -15 °C. U nás se pěstuje hlavně v chráněných jižních polohách nebo ve sklenících, protože hrozí namrznutí výhonků až celkové vymrznutí rostlin.

BOSCOOP - jedná se o samosprašnou odrůdu velkoplodého kiwi.

HAYWARD - dvoudomé velkoplodé kiwi, dodáváme s opylovačem.

TOPSTAR - dvoudomé velkoplodé kiwi s hladkou slupkou. Stejný opylovač jako pro odrůdu HAYWARD.

Do našich podmínek jsou vhodnější drobnoplodé druhy, jako *Actinidia kolomikta*, *Actinidia arguta* a další,

kteře snázejí poklesy teplot až na $-25\text{ }^{\circ}\text{C}$, některé krátkodobě až na $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$. Jejich plody jsou menší než klasické kiwi a konzumují se i se slupkou, která je hladká bez ochlupení. Plody obsahují vitamín C, jehož podíl je zde několiknásobně vyšší než v černém rybízu a mnoho dalších vitamínů a nutričně cenných látek. Jsou výborné k přímé spotřebě, je možné je použít do ovocných salátů a koláčů, kterým dodají specifickou chuť.

ACTINIDIA KOLOMIKTA - je liána s výhonky dlouhými 4 až 6 metrů, má pestře zbarvené listy, které jsou zpočátku krémově žluté a později se mění na karmínově červené. Je dvoudomá a její oválné plody jsou zelenožluté barvy, velké asi 2,5 cm a dozrávají v srpnu.

ACTINIDIA ARGUTA (Ananasnaja, Ken's red aj.) - Vytváří výhonky dlouhé až 10 metrů s ročním přírůstkem okolo 1 metru. Její odrůdy spolehlivě snesou mrazy do $-25\text{ }^{\circ}\text{C}$. Většina odrůd je cizosprašná a potřebuje k opylování samčí rostlinu. Pro dokonalé opylování bychom měli dodržovat pravidlo, že na jednu samčí rostlinu připadá max. osm samičích.

„ISSAI“ - Samosprašná odrůda Actinidie arguty středně silného růstu, která snáší mrazy do $-25\text{ }^{\circ}\text{C}$. Oválné zelenožluté plody velikosti asi 2,5 cm dozrávají na přelomu září a října. Rostliny mají lesklé zelené listy, které se na podzim zbarvují do žluta. Vyznačuje se velmi brzkým nástupem plodnosti. Nevyzrálé výhony mohou namrzat, spolehlivě však regeneruje.

ANANASNAYA - chuťově zřejmě nejlepší odrůda s načervenalými plody, dozrává koncem září. Dodáváme s opylovačím rostlinou, vhodnou i pro ostatní Act. arguty.

KEN'S RED - červenoplodá dvoudomá odrůda Act. arguty, zraje koncem září. Actinidii nejvíce vyhovují výživné nezamokřené, ale ani nevysychavé půdy s pH 5,5 až 6,5. Vápenaté a neutrální půdy je proto třeba před výsadbou jemně okyselit vřesovištní rašelinou nebo lesní hrabankou. Jsou sice spolehlivě mrazuvzdorné, mladé jednoleté sazenice je však vhodné první rok po výsadbě na zimu přikrýt chvojím, slámou, listím apod. Pokud rostliny zakoupíte pozdě na podzim, je vhodné je přezimovat např. ve sklepech a vysadit na jaře po „zmrzlých“. Jelikož jsou popínavé vyžadují actinidie oporu a to ve formě vysokého pevného kůlu, ke kterému rostliny vyvazujeme, pergolu nebo je můžeme zasadit i k plotu.

Rostliny se vysazují ve vzdálenosti minimálně 1 m. Vzdálenost samčí od samičí rostliny se doporučuje maximálně 10 m. Při výsadbě doporučujeme označit názvem, druhem a pohlavím rostliny, které usnadní identifikaci druhu a pohlaví při náhodném úhynu jedné z rostlin.

K dosažení plodnosti není nutný odborný řez. Na jaře můžeme případně ostříhat překážející výhony.

K chorobám a škůdcům nejsou actinidie náchylné.

Rostliny poskytují vysokou úrodu - z jedné pětileté rostliny, samozřejmě za přítomnosti opylovače, můžeme sklídat až několik kilogramů ovoce.

KLANOPRAŠKA ČÍNSKÁ

Schizandra Chinesis Bail. Je známa též pod názvem Strom pěti chutí. Klanopraška je vysoce odolná vůči mrazu snese $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$. Při výsadbě dejte pod rostlinu kvalitní kompost nebo zahradnický substrát. Je to liána takže nezapomeňte na oporu po které poroste. Rostliny vyžadují dostatečnou závlivu. Je to rostlina světlomilná, ale je nutné zastínit kořeny, aby nedošlo k jejich přehřátí. Schi-

zandra je dřevitá liána, má nevýrazné bílé květy a hrozovitá souplodí, která jsou tvořena až 40 bobulemi jasně červené barvy. Používají se plody, listy a výhony. Bobule se mohou zpracovat do marmelád, nápojů, sušit, uchovat mražené nebo v cukru. Výborný je též čaj z listů a větviček. Rostlina je jednodomá, ale v některých letech vytváří pouze samčí nebo pouze samičí květy, proto je lepší vysazovat více rostlin.

KLIVVA

Brusnice velkoplodá *Vaccinium macrocarpum*

Velkoplodá brusinka pochází z chladnější části Severní Ameriky, kde roste na kyselých půdách, mírně zastíněných. V našich podmínkách se nechá velmi dobře pěstovat na vlhkých rašelinných místech, v mírném polostínu.

Rostlina tvoří plazivý keř se štíhlými plazivými výhonky, až jeden metr dlouhými. Listy jsou eliptické až podlouhlé 6-18 mm dlouhé. Plody jsou jedlé, vhodné k nakládání jako lesní brusinky, ještě sladší budou po přejití prvním mrazem.

Brusinka se musí pěstovat zásadně na kyselých půdách. Nejvhodnější je vybrat pro každou sazenici jamku 30x30x30 cm a naplnit rašelinou. Vhodné místo je v mírném polostínu, kde se rostlinám velmi dobře daří. Vyžaduje dostatek vlhka, nesnáší sluneční úpal a sucho. Během vegetace je rostliny nutno přihnojit kombinovaným hnojivem, bez obsahu vápna. Tím docílíme maximálního množství plodů na jednu rostlinu.

Věříme, že s touto brusinkou budete plně spokojeni a obohatí Váš jídelníček.

BALKONOVÁ KOPRETINA

Argyranthemum

Je jedna z nejoblíbenějších rostlin poslední doby. Na našem trhu je k dostání - vedle klasického „kopretinového“ zbarvení - také v růžové a žluté barvě. Tento kompaktní nízký keř dorůstá 50 až 100 cm. O této kopretině platí, že čím je starší, tím je hezčí.

Vysazuje se do běžného zahradnického substrátu a umístí se na světlém místě. Kvete téměř celý rok, zvláště, když se včas odstraní odkvetlé květy a zasychající listy.

V době vegetace vyžaduje hojnou závlivu a každý týden, do konce srpna přihnojení.

Před příchodem prvního mrazu ji umístíme na světlém místě při teplotě $+5\text{ až }10\text{ }^{\circ}\text{C}$. Mírně zaléváme. Na jaře výhony asi o 1/3 zkrátíme. Není-li k dispozici světlé místo, je lepší nechat bal téměř vyschnout, rostlinu asi na polovinu seříznout a uložit. Zalévat jen velmi málo a na jaře přesadit. Obražející letorosty zaštipovat, aby se vytvořila pěkná korunka.

KOŘENÍ

Nabízíme některé druhy koření, bez kterých by se neobešla žádná zahrádka našich bačiček. Tradice těchto rostlin znovu ožívá v kuchyni celé Evropy.

Dají se pěstovat na malém slunném záhonku v zahradě, na skalce (pěkně kvetou) na balkóně i v okenním truhlíku. Na půdu nejsou náročné.

Levandule: Tato léčivá rostlina je v Evropě pěstována už od roku 1500. Sušené květy obsahují uklidňující, de-

zodorizační látky. Je to stále zelený polokeř dorůstající do výšky maximálně 60 cm. Květy jsou modrofialové. Levanduli vysazujeme na výslunné, sušší místo do vápnitě, humózní zahradní zeminy. Kvete v červnu, červenci, často až do září. Po odkvětu ji můžeme pro zmlazení hluboko seříznout. Na zimní období ji umístíme na chráněném místě, nebo ve volné půdě pod krytem ze smrkového chvojí. Na jaře chvojí odstraníme a rostlinu zkrátíme na 1/3.

Rozmarýna: Je stále zelený keř, blankytně modře kvete. Rozmarýnu sázíme do nepříliš těžké hlinitopísčité, humózní půdy a umístíme na výslunné, horké a před větrem chráněné místo. Kvete v květnu, červnu a po odkvětu můžeme rostlinu hluboce seříznout. V době vegetace nepotřebuje mnoho závlivky, ale nemá ráda úplné vyschnutí. Od března do srpna je vhodné 1x za měsíc přihnojit. Rozmarýnu je vhodné přezimovat ve světlé a bezmrázce místnosti. Po ledových mužích ji můžeme vynést ven.

Bazalka: Je vzpřímeně rostoucí jednoletá bylina, která sladce pepřně voní i chutná. Bazalku vysazujeme do humózní, hlinitopísčité zahradní půdy na výslunné, před větrem a deštěm chráněné místo. Při teplotě pod +14 °C zastavuje růst, proto ji nevysazujeme před 1. 6. ven.

Šalvěj: Je jedna z nejobodotnějších léčivých a kuchyňských bylin. Dekorativní polokeř dorůstá 30 až 50cm a modrofialově, někdy také bíle kvete. Šalvěj vysazujeme na slunečné, teplé a před větrem chráněné místo - do hlinitopísčité, vápnitě zahradní půdy. Kvete v červnu až v srpnu. V době vegetace zeminu udržujeme spíš suchou než vlhkou. Během růstu přihnojujeme 1x měsíčně. Na podzim výhony zkrátíme na polovinu a zimujeme jako levanduli.

Yzop: Je vzpřímená, zimovzorná a zčásti stále zelená rostlina dorůstající výšky až 80cm. Sázíme ho do propustné, mírně vápnitě půdy na slunné stanoviště. Časné a jaře rostlinu ořežte na požadovaný tvar a v době vegetace zaštipujte hlavní výhony, abyste povzbudili růst. V drsnějších podmínkách na zimu rostlinu zakryjte chvojím.

Mytíán: poléhavá rostlina existuje v několika variantách lišících se zbarvením a vůní. Používá se na zvěřinu, do smetanových omáček i do polévek.

KOTVIČNÍK ZEMNÍ

(*Tribulus terrestris*) rostlinná „viagra“

Kotvičnick je jednoletá poléhavá bylina z čeledi kacobitých, lodyhy jsou 10-60 cm dlouhé, chudě větvené, květy žluté.

Léčivé látky jsou obsaženy v celé rostlině.

Užívá se výluh z čerstvě natrhané bylinky (několik listů, nebo větviček) 1x denně, nebo podle potřeby. Přebytky rostliny je možno na zimu usušit - 1 lžička spolu s porcovaným čajem na 1 šálek.

Rostlina se pěstuje v truhlíku, nebo v květináčích o průměru asi 20 cm, v zahradnickém substrátu. Možno pěstovat i doma, ale více trpí na choroby a škůdce. Kotvičnick nesnáší přemokčení, 1x týdně přihnojujeme např. Kristalonem.

Jakmile jsou na rostlině větvičky můžeme uštipovat jako pažitku, asi 3 větvičky, nebo 10 lístků na jeden hrnček.

Léčivé účinky: močopudný prostředek využívaný při chorobách ledvin a močových cest, rozpouští močové ka-

mínky, podporuje tvorbu žaludečních šťáv, snižuje hladinu krevního cholesterolu, tlumí tachykardii, zlepšuje krevní oběh, rozšiřuje cévy a snižuje krevní tlak, léčí srdeční ischemii a anginu pectoris, snižuje hladinu tuků v krvi, působí jako podpůrný lék při diabetu II. stupně, zvyšuje pánkovou potenci, zlepšuje mužskou plodnost, čistí a léčí játra, léčí dnu, u žen pomáhá ke zmírnění nežádoucích klimakterických příznaků.

Náš farmaceutický průmysl připravuje léky z výtahků z kotvičnicku ve formě extraktu, nebo tablet. Jistě Vás tato rostlina překvapí svými léčivými účinky. Přejeme hodně úspěchů v pěstování a ještě více při užívání.

LILEK PŘEVIŠLÝ

Solanum jasminoides

Solanum jasminoides pochází z Brazílie. Je to stále zelená rychle rostoucí převislá rostlina, která se v posledních letech těší velké oblibě.

Rostlinu vysazujeme do běžně dostupného zahradnického substrátu nebo substrátu na balkonové rostliny a po zmrzlých mužích truhlík nebo závěsný květináč umístíme na slunné nebo polostinné místo. Pokud rostlině v době vegetace dopřejeme vydatnou závlivku a každý týden do konce srpna přihnojíme, odvědí se nám záplavou bílých květů. Z důvodu vysokých nároků na vodu a živiny doporučujeme pěstování v samozavlažovacích truhlících či květináčích.

Na podzim převisy seřízneme asi na polovinu a rostlinu přezimujeme ve světlé a chladné místnosti při teplotě + 4 až 10 °C. Pouze mírně zaléváme. Začátkem března rostlinu přesadíme do nového substrátu a přeneseme na světlé a teplé stanoviště, kde opět začne růst.

OSTRUŽINOMALINA BEZTRNNÝ OSTRUŽINÍK MALINOOSTRUŽINA

Rostliny vysadíme do dobře připravené půdy. Tato by měla být řádně odplevelena, zejména od vytrvalých plevelů.

Půdu můžeme vylepšit rašelinovým substrátem a dobrým kompostem.

V době většího sucha je vhodně rostlinu několikrát zalít, případně přihnojit, čímž se podpoří růst.

Již druhým rokem rostlina tvoří 2 - 4 výhony, dlouhé 3 - 4 metry. Na těchto výhonech pak vyrůstají plody. Je nutné základní pruty vést po konstrukci, aby květy a plody měly dostatek slunce a nezahnívaly. Můžeme je vysazovat i k plotu, neboť nepodrůstají jako maliny.

Žádné další ošetření není nutné, protože chorobami a škůdci netrpí.

Plody dozrávají postupně již od začátku srpna. Od země vyrůstají nové pruty, které je možno vyvazovat. Po cca čtyřech letech se staré pruty mohou odstranit.

Na zimu je vhodné rostliny přihnout podobně jako růže, v případě velmi silných mrazů pak zespoda vyrostou nové plodné výhony.

MALINY 2x PLODICÍ

Remontantní

Rostlina se obnovuje letosty z kořenových odnoží. Plodí na jednoletých i dvouletých výhonech. Řez: 2 leté výhony plodí v červenci. Po odpození odstraňte výhony

nízko u země. 1 leté výhony plodí v srpnu až říjnu. Po odpození zakraťte pruty o 1/3.

V místech kde dochází k okusu malin zvěří se může tento maliník pěstovat způsobem, že před zimou (nebo na jaře) všechny pruty nad zemí seříznete. Tím sice odstraníte pruty které by plodily v červenci, ale bohatá podzimní sklizeň Vám to jistě vynahradí.

MARTEJ MYRTOLISTÁ

Eugenia myrtifolia

Martej myrtolistá pochází z Austrálie, kde roste většinou jako keř nebo menší stromek. V domovině dosahuje výšky 3 až 4 m. V našich podmínkách pěstovaná v květináči vyroste max. 1,5 m vysoká. Rostlina tvoří stále zelený keřík s drobnými listky tmavě zelené barvy. Mladé výhonky mají nádech do červená. Květy jsou drobné bílé rostoucí v trsu.

Podle našich zkušeností většina květů zpočátku opadá a plody se vyvíjejí až ke konci kvetení.

Plody jsou drobné peckovičky podobné třešním, mají nakyslou osvěžující chuť. Většinou dozrávají na podzim a v zimě. Proto je někdy nazývána jako Vánoční třešeň. Pěstování Marteje je poměrně jednoduché, neboť nemá velké nároky ani na zeminu ani na umístění. Sázíme jí do běžně prodávaného zahradnického substrátu do kterého můžeme přidat trochu písku. V době vegetace rostlinu každý týden přihnojíme kombinovaným hnojivem. Přesazujeme každý rok na jaře do většího květináče.

Rostlinu můžeme celoročně tvarovat řezem, hluboký řez ale provádíme pouze na jaře. Je to velmi dekorativní rostlina, vhodná i do bytů s ústředním topením. Přes léto ji můžeme pěstovat venku v polostínu.

MASOŽRAVÉ ROSTLINY

DIONEA-Dionea muscipula

SARACÉNIE – *Sarracenia purpurea*

ROSNATKA – *Drosera rotundifolia*

NEPENTHES-láčkovka

Rostliny přesazujeme pouze do čisté rašeliny. Hmyz, který rostliny zachytí jim stačí jenom na přizhívání, proto je třeba je každých čtrnáct dní hnojit hnojivem bez obsahu vápníku (např. hnojivem určeným pro azalky). Celoročně udržujte rovnoměrně vlhký substrát. Používejte měkkou vodu bez vápna o pokojové teplotě.

Rostliny nejsou náchylné na škůdce, častěji dochází k chybám při pěstování. Nemějte obavy z pěstování, s těmito druhy se pracuje velice jednoduše a ani nekoušou.

MIMÓZA CITLIVÁ

Tato rostlina nemá žádné mimořádné nároky na pěstování. Nejlépe se jí daří na východním okně. Sázíme jí do klasického zahradnického substrátu a hnojíme univerzálním tekutým hnojivem na pokojové rostliny.

Na zimu omezíme závlivku a přestaneme hnojit. Tato atraktivní rostlina se v našich podmínkách dožívá cca dvou let.

MIŠPULE JAPONSKÁ

Eriobotrya japonica

Tato rostlina pochází ze severovýchodní Číny a nyní se pěstuje mimo jiné vsubtropech východní Asie především v Číně a Japonsku, v Zakavkazsku, Středomoří, v USA.

Je to stále zelený subtropický keř nebo strom. V domovině dorůstá až 10 m. Mišpuli můžeme pěstovat ve skleníku i v bytě. V nádobách ji na léto vynášíme ven. Tvoří pravidelnou korunu a řez proto není nutný. V bytě budeme muset řezem přiměřeně omezovat velikost koruny. Ošetřování spočívá v pravidelné závlivce, hojnější v době květu a po odkvětu. V této době můžeme přihnojovat.

Krátké řapíkaté listy jsou kopinaté. Drobné obou hlavně květy vyrůstají v počtu 60 - 80 v koncových latkách, jsou silně vonné. Plod je kulovitá nebo hruškovitá malvice. Dužnina je křehká, krémově žlutá až světle oranžová, šťavnatá, lahodné sladkokyselá až sladké chuti. Mišpule jak v domovině, tak i v našich pěstebních podmínkách kvete na podzim a její plody dozrávají jako první ovoce již v průběhu března.

Mišpule patří k teplomilným rostlinám, které mají rády světlo. V zimě, nepříčící rostliny snáší jen krátkodobý pokles teplot na -5 až -10 °C, bez vážnějšího poškození. Důležitá je dostatečně vysoká teplota v době dozrávání plodů - na jaře. Nejlépe vyhovují lehčí propustné půdy, dobře zásobené vláhou, ne však přemokřené. V našich podmínkách téměř škůdci netrpí.

MORUŠE ČERNÁ

(*Morus nigra*)

Na našem území se moruše pěstují už po staletí, jsou to teplomilné stromy, proto jim vyhovují teploty, které neklesnou pod -18 °C.

Nejlépe jim vyhovují výhřevné, dostatečně propustné půdy (zahradnický substrát smíchaný s kvalitním kompostem). Nesnášejí přemokření.

V prvních letech výhonky u této rostliny stříháme, v dalších letech necháme stromkům volnější růst a korunku prosvětlujeme jen občas.

Stromky začínají plodit ve třetím až čtvrtém roce po vysazení. Plody mají válcovitý tvar a vyrůstají na větvičkách ve skupinách.

Strom je proslulý také tím, že se bez něho neobejde výroba hedvábí. Jeho listy tvoří výhradní stravu bourci morušovému. Jistě Vás tato rostlina zaujme nejen svými chutnými plody, ale i svým vzrůstem.

MUČENKY

Mučenky jsou tropické liány, které u nás můžeme pěstovat v bytech, nebo v zimních zahradách. Mučenkám nejlépe vyhovuje těžká, jílovitá zemina ze zahrádky. V kupovaných substrátech mučenky dobře rostou, ale málo nakvétají. Přesazujte je každoročně do květináče vždy o 2-5 cm většího. Od jara do podzimu je nutno přihnojovat každých 14 dní kombinovaným hnojivem na muškáty. Při nedostatku živin rostliny žloutnou a shazují listy. Mučenky jsou náročné na světlo, proto je dobré je v bytě umístit na světlé místo poblíž okna. Jsou to liánovité rostliny, proto musíme počítat s oporou, nebo je necháme volně pnout v bytě, nebo viset dolů ze skříněk.

Mučenka pleťní – *Passiflora incarnata*. Pěstuje se zejména pro její léčivou sílu. Z rostliny se používají listy, které mají léčivé účinky. Používají se v čerstvém stavu na kožní nemoci. Neúčinněji působí na kožní plíseň. Čerstvé listy se rozmáčkájí a přiloží na postižené místo, kde necháme pár hodin působit. Léčbu opakujeme alespoň jeden týden, kdy bude výsledek již patrný.

Mučenka jedlá *Passiflora edulis* - pěstuje se zejména pro velmi kvalitní plody, které poskytují lahodnou šťávu. Slupka plodů je tuhá kožovitá, vnitřek je vyplněn žlutooranžovou rosolovitou hmotou. Plody v plné zralosti samy opadávají. Zralé čerstvé plody se mohou konzumovat s cukrem, nebo se zpracovávají na šťávu, která obsahuje vit. C.

Mučenka obří - *Pass. Alata* - pochází z tropické Ameriky, používá se i jako stínící rostlina. Její květy jsou nádherné, pestrobarevné až 15 cm v průměru velké, příjemně voní. Plody jsou vejčité až 0,5 kg těžké.

Mučenka Corulea - *Pass. Coerulea* - je ozdobná velkým množstvím příjemně vonných modrobílých květů, které mají v průměru 8-10 cm. Listy jsou tmavozelené, pětidílné, hluboce vykrajované. Na podzim můžete rostlinu hluboce seříznout, a omezit závlivku. Na jaře po přesazení obráží.

Mučenka Viola - *Pass. Viola* - patří k nejkrásnějším mučenkám, vykvete množstvím růžovo-fialových překrásných květů. Lze pěstovat i v závěsných květináčích. Dobře snáší slunné místo, v létě například i venku.

Mučenka citrina - *Pass. citrina* - jediná žlutě kvetoucí mučenka. Je to druh, který roste pomaleji než ostatní, proto je velice vhodné její výhonky stáčet do kruhu.

MURAJA

Murraya exotica

Původ rostliny je z Dálného východu, kde se pěstuje v japonských zahradách a je tvarována na bonsaj.

Vyskytuje se hlavně v Číně a Jihovýchodní Asii.

Je to dekorativní nízký velmi hustý keřík s drobnými lístečky tmavozelené barvy. Muraja má bílé kvítky, kterými je posetá celá rostlina. Květy rozkvétají postupně a intenzivně voní jako citrusy.

Keřík kvete několikrát za rok. Po odkvětu tvoří červené bobule, které rovněž působí velmi dekorativně. Pro obsah olejů mají nahořklou chuť, podobnou nakládaným olivám.

Sušené plody jsou součástí indického koření „kari“. Listy, kůra i kořeny se používají v medicíně. Vonná kůra při výrobě parfémů.

Muraja se snadno pěstuje ve sklenicích, velmi dobře se jí daří v bytě, který osvěží svojí vůní, ale je vhodná i odolná pro chladnější prostory, kde teplota neklesá pod bod mrazu.

Půdní směs u rostlin v nádobách by měla být stejná jako u citrusů.

Rostlina v květináči dorůstá až 50 cm výšky, ve volné půdě i více. Na pěstování není nijak náročná a netrpí škůdci. Závlivku vyžaduje dostatečnou, včetně přihnojování.

MYRTA

Myrtus communis

Myrta patří do velké rostlinné čeledi Myrtaceae s přibližně 3000 druhů, jejichž původním domovem jsou převážně středomořské oblasti. Keře tam dosahují až pětmetrové výšky.

U nás je myrta rozšířená jen jako pokojová rostlina. Známe mnoho druhů myrty, nejobyčejnější je drobnolistá svatební. Květy jednotlivých druhů se liší. Pěstování: Jako hrnková rostlina nebývá myrta větší než 50 cm.

Květe dlouho od konce června do pozdního léta. Malé květy voní sladce a aromaticky. Rostlina nemusí mít příliš teplé stanoviště, během léta jí prospívá pobyt venku.

Na zimu ji dáváme do chladnější místnosti, kde postačí 10 °C. Během růstového období potřebuje myrta mnoho vody, zaléváme vodou měkkou, nejlépe dešťovou.

Náhlým opadáním listů reaguje rostlina na nadbytek vody nebo naopak na úplné vyschnutí kořenového balu. Přihnojujeme jednou týdně běžným tekutým hnojivem. Zemina: Mladé rostliny potřebují zeminu lehčí, starší pak jílovitou - těžší. Časté přesazování může být škodlivé.

Myrta snese i tvarování, např. do tvaru malého stromku s kulatou korunou. Myrta je vhodná k výsadbě s jinými rostlinami, ale i samostatně působí velmi dekorativně. Používá se často jako zeleň do svatebních kytic a věnečků.

JAPONSKÁ MYRTA

Cuphea hysophifolia

Pěstování je stejné jako u klasické myrty.

NARANČILA

Chlupatý pomeranč

Solanum guitoense Lam

Narančila pochází z jihoamerických And z Ekvádoru a Kolumbie. Pro své plody podobné pomerančům je nazývána též malý pomeranč ze španělského jména naran-chilla.

Narančila je robustní vytrvalá rostlina keřovitého tvaru. V přírodě dorůstá asi 250 cm, u nás 80 - 150 cm.

Listy jsou plstnaté, mohutné, vykrajované a velmi dekorativní. Existují i trnité varianty, které mají ostré až 2 cm dlouhé trny.

Mladé listy jsou zbarveny do fialova. Květy jsou bílé nebo nafialovělé až 3 cm v průměru. Objevují se v skupinách asi v 60 - 80 cm výšky. Pokud se při pěstování po odkvětu netvoří plody, je třeba rostliny uměle opylovat: rozřízneme prašník a navlečeme ho na bliznu. Tento způsob je již s úspěchem odkzkušeno.

Plody jsou kulaté, ve zralosti oranžové, porostlé jemnými chloupky, které se dají odstranit např. ořtením látkou. Dužnina má sytě zelenou barvu podobnou kiwi, je aromatická, chuťově se blíží směsi jahod a ananasu nebo kvajávy.

Narančilu můžeme celoročně pěstovat v bezmrazém skleníku nebo ve velké nádobě s možností vynášení ven přes léto. Zeminu potřebuje výživnou, kyprou, nejlépe zahradnický substrát. Vyžaduje častou a bohatou závlivku a přihnojování. Rostlinu můžeme v únoru hluboce seříznout pro docílení keřovitěho tvaru. Pokud jsou na rostlině plody, provádíme řez po odpození. Rostlina nesnáší mraz, proto ji přezimujeme nejlépe na světlém místě při teplotě 10 - 15 °C.

OLEANDR

Pochází ze Středozevní Asie. Tuto rostlinu pěstujeme na slunném, a před deštěm chráněném místě. V létě vydatně zaléváme. V době vegetace jednou týdně přihnojujeme, abychom zaručili záplavu krásných květů. Květonosné výhonky, které se objeví ještě na podzim neodstříháváme. Pokud chcete rostlinu sestříhnout, provádíme řez v červenci aby rostlina stihla nasadit květonosné výhonky na příští rok.

Oleandr nejlépe přezimuje na světlém a chladném místě, kde je teplota okolo 4-8 °C. Zaléváme málo.

Více tepla od března přivodí časnější nakvétání. Mladé rostliny každé jaro, starší rostliny jednou za dva roky přesazujeme do běžného zahradnického substrátu.

Oleandr je poměrně náchylný na napadení mšicemi a sviluškami. V případě napadení rostliny některým z těchto škůdců ošetřujeme chem. přípravky Sumithion, Mospilan, Zolone aj.

Pozor! Rostlina je ve všech částech jedovatá.

OLIVA

Olea Europaea

Olivovník je jeden z nejstarších kulturních stromů. Pochází z Afriky oblast Sahary, odkud se rozšířil do Řecka a ostatních zemí.

Je to stále zelený keř nebo pomalu rostoucí strom. Můžeme jej pěstovat i v bonsajové podobě.

Listy jsou úzké, kožovité na povrchu šedozelené, na spodní straně stříbřitě šedé až bělavé. Zdobí celou rostlinu a postupně se obměňují. Květy vyrůstají z úžlabí listů, jsou nenápadné, vonné.

Olivovník se pěstuje zejména pro plody. Nezralé jsou zelené, během dozrání mění barvu. Jsou kulaté až oválné, dužnina obsahuje olej.

Rostlina vyžaduje dostatečnou závlahu (hlavně na jaře), ale i po celou dobu vegetační aktivity, ne však přemokřen. Přes léto přihnojujeme univerzálním hnojivem 1x za 14 dní.

Půda musí být lehká propustná (zahradnický substrát s přidavkem písku).

Olivovník s úspěchem pěstujeme v nádobách. Je výhodné přes léto vynést nádobu s rostlinou na balkon nebo do zahrady. Přes zimu můžeme rostlinu umístit do chladné světlé místnosti. Při správném ošetřování brzo zaplodí. Přinese Vám radost i potěšení jak svými plody, tak svým celkovým vzhledem.

OSKERUŠE

Sorbus domestica

Jeřáb oskeruše je původní divoké moravské ovoce, odpradávná sbírané a pěstované. Vlastně se jedná o druh jeřábu s většími plody, tvaru připomínající malou hruštičku nebo jablíčko, velké 3 - 5 cm. Velmi ceněné i jako lék (žaludeční potíže, průjmy), obsahuje mnoho vitamínů (B2, A, C), minerálů a dalších prospěšných látek. Použití: po odležení v čerstvém stavu, sušení, zavařeně, na výrobu likérů a hodnotné a ceněné pálenky.

Plody se sbírají začátkem až v polovině září, ve vyšších polohách až v říjnu, pro využití plodů musí plody po opadnutí několik dní odležet (musí tzv. zhmličkovatět) a pak se můžou použít na jídlo i zpracování. Oskeruše je teplomilná, ale dosti odolná proti namrzání. Pěstuje se i v drsnějších polohách a nadmořských výškách do 500 m, při dobrých podmínkách ojediněle i do 700 m.

Dobré plodnosti však svědčí hlavně nižší a střední polohy. Vhodná do větších zahrad, alejí, smíšených sadů, parků, remízků i do světlých smíšených lesů (teplé doubravy apod.) Na pěstování je nenáročná, vyžaduje vzdušnou polohu.. Jedná se o dlouhověký strom, který začíná plodit v 10-15 letech a dožívá se běžně 200 let, existují u nás stromy staré i 400 let, které plodí a mají dokonce klíčivá semena.

PEPINO

Solanum Muricatum

Je vytrvalý bylinný keřík, dosahující výšky až 80 cm podle stanoviště. Pěstujeme jej přes léto ve velkém květináči na balkoně nebo na zahradě. Keřík je krásný v závěsných květináčích, zvláště když jsou ověšeny zlatožlutými plody. Podle našich zkušeností v květináči plodí více než ve volné půdě. Ošetřování během vegetace spočívá v pravidelné závlaze a hnojení. Je nutno dbát na to, aby půda byla stále stejnoměrně vlhkostní, neboť v tom je základ úspěšného pěstování. Vyžaduje hůmózní půdu, pravidelné přihnojování (1x za 14dní) a dostatek světla. Vytváří bohatý keřík, květy jsou modrofialové, samo-sprašné. Plodem je krásná bobule vejčitého tvaru s lesklou slupkou. Barva plodu, který se velmi rychle zvěštuje, přechází od zelené do žluté až žlutooranžové i s podélnými fialovými pruhy. Dužnina je po dozrání šťavnatá, velmi intenzivně voní. Plody jsou bohaté na vitamíny, obsahují nejvíce vitamínu C. Ve volné půdě dosahuje plod až 1/2 kg váhy.

Největšího květenství dosahuje na jaře a koncem léta. Plody sklízíme v plné zralosti, tímto svou chuť předčí plody k nám dovážené.

Přes zimní období rostlinu uchováváme na světlém místě, při minimální závlaze a v únoru, dle potřeby provedeme hluboký fez. Přesadíme do většího květináče a po 15 květnu dáme ven.

PEPŘOVNÍK

Piper Nigrum

Pepřovník je tropický ovjivý stále zelený keř. Pochází z pobřeží Východní Indie. Rostlina má tmavě zelené srdčité listy.

V bytě se pěstuje pepřovník jako pnoucí nebo převislá rostlina, a působí velmi dekorativně i na tmavších místech. Je to tropická rostlina, ale nesnáší přímý sluneční žár. Vyžaduje rozptýlené světlo, nejlépe polostín.

Pepřovník pěstujeme v běžném zahradnickém substrátu. Černý pepř získáme sklizní nedozralých bobulí. Sklízíme je ihned, jakmile začnou červenat. Otrhané bobule sušíme 5-10 dní, až dostanou hnědočernou barvu. Takto usušené bobule může běžně užívat jako koření. Někdy se nezralé bobule nakládají do octa, nebo solného nálevu a nazývají se zelený pepř, což je pochoutka pro labužníky. Bílý pepř se získává ze stejných rostlin, jen s tím rozdílem že se sklízí bobule zcela zralé, kdy se vnější dužnatá slupka oddělí od bílého středu. Po namočení se vnější vrstva třením oddělí a bílé zrno se znovu usuší, tím získáme bílý pepř.

Pepř je důležitým kořením v domácnostech i v potravinářském průmyslu, v menší míře se používá též ve farmacii. V našich podmínkách pepřovník zaplodí jen vzácně, ale je cennou a velmi odolnou pokojovou rostlinou, která prakticky netrpí škůdci. Bílé nebo průsvitné kuličky, které se objevují na spodní straně listů, jsou vylučovány rostlinou a nejedná se o škůdce.

PSIDIUM

Quayava, Catleanum, Montanum

Psidium pochází z Číny. Patří do čeledi myrtovitých. Jedná se o méně známé druhy ovocných dřevin, které se dají pěstovat ve sklenicích a nebo v obytných místnostech.

Psidium je stále zelený rychle rostoucí keřfk, s vejčitymi sytě zelenými kožovitými listy.

Květy jsou bílé a sedí jednotlivě v paždí listů. Plody jsou bobule až do velikosti meruňky v barvě žluté, oranžové nebo červené. Na vrcholu mají vytrvalý kalich. Mají bílou až červenou dužninu, příjemně nakyslou, chuti po jahodách.

Rostlina kvete již druhým rokem. Plody dozrávají asi za 4 měsíce po odkvětu. Zralé plody samy opadávají. Někdy dochází koncem léta k druhému kvetení a i tyto druhé plody ještě vyzrají. Aby rostliny dobře rostly a plodily, potřebují dostatek světla a v době růstu dostatek závlivky. Rostlina může přezimovat při teplotě 10 - 15 °C. Opad listů v zimním období je minimální. Pouze Psidium kvajáva někdy shazuje všechny listy. V této době závlivku omezíme a zaléváme jen, aby zemina neproschla.

Pěstování Psidia je jednoduché. Rostlina nemá vybrané nároky na zeminu. Postačí běžný zahradnický substrát. V době vegetace je nutné rostliny přihnojovat univerzálním hnojivem. Rostlinu přesazujeme postupně jednou za rok do větších nádob.

Psidium snáší dobře řez, kterým keřfk tvarujeme a zároveň tím nutíme rostlinu k tvorbě plodonosných větviček.

Rostlina je vhodnou dřevinou pro pěstování ve vašich bytech. Je to rostlina nenáročná, u které může i méně zkušený pěstitel subtropických rostlin docílit velmi chutných plodů které nejsou na našem trhu běžně k dostání.

RAJČENKA

Cyphomandra betacea senolth

Je to rostlina, která vyrůstá v polokeř, neboť tvoří zelené větve, které velmi pomalu dřevnatí. Listy jsou veliké až 20 cm dlouhé a 12 - 15 cm široké. Mají vejčitý tvar, na konci jsou zašpičatělé. Květy jsou sestaveny v hroznech, zbarveny bíle s narůžovělým odstínem. Z celého hroznu se zpravidla vyvine 2-5 plodů, jsou tmavě oranžové, nebo žluté barvy, mají protáhlý hruškovitý tvar. Hmotnost plodu je 150 - 200 g. Plody jsou chutné a obsahují hodně vitamínů.

Rostlina začíná kvést druhým, případně třetím rokem. Roste velmi rychle. V době kvetení je rostlinu nutno vystavit hmyzu, nebo uměle opylovat štětečkem.

Přihnojujeme pravidelně každých 14 dní např. Kristalonom na plod a květ, nebo jinými hnojivy na tvorbu květů a plodů. Jinak nevyžaduje zvlášť ošetření. V letních měsících vyžaduje dostatek vláhy. V zimě závlivku omezíme. Rostlinu musíme umístit blízko u okna, aby měla dostatek světla a neshazovala listy. Na jaře rostlinu přesadíme a větévkvy, které během zimy narostou dlouhé a nevzhledné sestříhneme tak, aby rostlina měla pěkný tvar.

RAKYTNÍK ŘEŠETLÁKOVÝ

Hippophae rhamnoides L.

Původ: Odrůdy využívané v ovocnářství pocházejí ze Sibíře. U nás zastoupený odrůdou „Hergo“, Leikora, „Frugana“ a opylovačem „Polmix 1, 2“.

Požadavky: Potřebují propustnější půdy, s dobrou zásobou vláhy. Jsou vhodné pro všechny oblasti, snášjí i zakouřené aglomerace. Sází se 2 až 3 m od sebe.

Keřk: 2-3 m vysoký, se slabě otrněným obrostem. Sa-

mičí rostlina kvete drobnými žlutavými květy v úzlabí listů. Květy opylovače jsou hnéd.

Plodnost: Vysoká a pravidelná.

Plod: Oranžová až oranžově žlutá bobule o příčném průměru 5 až 8mm, s krátkou stopěčkou. Bobule mají vysoký obsah vitamínu C (jako černý rybíz) a nezvykle vysoký obsah karotenu. Používají se k výrobě nápojů, želé, past a podobně, samotné nebo ve směsi s jiným ovocem.

Zrání: Od poloviny srpna do poloviny září.

Zdravotní stav: Netrpí chorobami ani škůdci. Při nesprávné agrotechnice, v důsledku vysokých dávek dusíku, obrost nevyzrává a později je poškozován verticilóziou.

Opylování: Rostlina je dvoudomá, anemofilní (větro-srubná). Kvete ve druhé polovině dubna. Při výsadbě doporučujeme označit samce a samice pro případ úhynu některé z rostlin.

RÉVA SKLENÍKOVÁ

Vitis Vinifera – odrůda “Kardinál“

Tato vinná réva je nevhodnější odrůdou pro pěstování ve skleníku (fóliovníku). Je částečně mrazuvzdorná, pokles teploty na -10 až -15 °C vyzralé rostliny nepoškodí. Při optimálních podmínkách velmi dobře roste.

Jedná se o rostlinu bujného vzrůstu, kterou musíme řezem tvarovat. Rostlina má jednotlivé části, které je nutno rozlišovat. Části podzemní (kořenový kmen a kořeny) a nadzemní (kmen, stařinu, dvouleté dřevo, jednoleté dřevo a letorosty). U révy skleníkové doporučujeme řez na tažen. Provádí se během února, nejpozději do poloviny března. Úkolem řezu je regulovat plodnost, protože neřezaná réva by sice také plodila, ale velmi rychle by se úplně vyčerpala a ovoce by nebylo kvalitní.

Jako tažený nebo polotažený ponecháme nejdelší a nejsilnější výhon, který vedeme pod štítem nebo po stranách skleníku. Boční výhony v zimě zakrátíme na 3 až 5 oček. Během vegetace můžeme provádět výchovný řez.

Hrozny o váze 3-4 kg narostou na letorostech vyrůstajících z dvouletého dřeva, které je velmi důležitě, protože je nositelem plodného jednoletého dřeva. Při malém množství dvouletého dřeva je sklizeň velmi nízká.

Réva vyžaduje propustnou záhřevnou zem. Není náročná na stanoviště. Vedená při hřebenu skleníku slouží jako stínovka.

RHODODENDRON AZALKA

Tyto rostliny jsou keře s vytrvalými, nebo opadavými (azalka) listy a krásnými květy, které se obvykle skládají v okoličnaté hrozny, nebo vyrůstají i jednotlivě z postranních pupenů.

Při výsadbě velmi záleží na vhodném stanovišti v zahradě. Rostliny potřebují kyselejší substrát a ochranu předzimním a jarním sluncem, které škodí rostlinám nejvíce. Pro výsadbu jsou nevhodnější místa s poledním stínem. Důležitá je ochrana před větrem. Rostliny na zimu důkladně zalijeme. Doporučujeme půdu pod keřem zakrýt listím, nebo rašelinou, která nahradí hlubokou sněhovou pokrývku a umožní rostlinám čerpat vodu i v zimě. V oblastech kde je přes zimu mnoho sněhu doporučujeme rostlinu svázat aby nedošlo k rozlomení keře. Rostliny milují a potřebují dostatek vody jak v létě, tak v zimě. Neznamená to však půdu trvale přemokřenou.

Rhododendrony vysazujeme do půd kyselých nevápených. Před výsadbou je nutno připravit jámu dostatečně hlubokou a širokou, do této jámy nasypeme substrát na rhododendrony a azalky.

Po vysazení nejméně po dobu dvou roků udržujeme kolem rostliny půdu okopanou a bez pleveľů. V době sucha a zvláště na podzim, musíme rostliny hodně zalévat. V dalších letech, když rostlina dobře prokořenila, spočívá ošetřování jen v odstraňování suchých větvěk a občasném přihnojování.

RŮŽOVÝ STROMEK

Anisodonte capensis

Pěstování je obdobné jako u hořčového stromku.

STEVIA REBAUDIANA BERTOLDI

„Ka-a che-e sladká tráva“ z Paraguaye

Je to vytrvalá bylina s přezimující trsem kořenů, z čeledi Asteraceae. Pochází z horských tropů severní Paraguaye.

Nadzemní část při slabším mrazu odumírá a rostlina nejlépe přezimuje při 5 - 10 °C.

Od roku 1971 je pěstována v Japonsku a uvádí se sklizeň v množství 15 - 20 000 tun suchých listů. Pěstuje se v Koreji, Číně, Japonsku, USA, Německu, Bulharsku. Sladící látkou rostliny je steviosid, který je neucukerné povahy, látka snadno rozpustná ve vodě a velmi stabilní při teplotách i v různých nápojích nebo pečivu. Hodí se pro přípravu čajů, dietních jídel, zákusků, moučků.

Likviduje řadu bakterií ústní mikroflory, zabraňuje zubnímu kazu.

Steviosid je 200 - 300 x sladší než cukr. Jeho kalorická hodnota je nulová, proto se hodí pro redukční diety, ale je též velmi vhodný pro diabetiky. Nejjednodušší použití je vyluhovat 1 - 2 čerstvé listy, nakrájené na malé kousky, přímo v šálku asi 15 minut s některou z čajových směsí a přikyselit citronem. Stejně se použije i sušený list třeba do ovocných produktů.

V Japonsku je součástí mnoha limonád, marmelád apod. Pěstování je snadné, stačí větší květináč (14 cm a dostatek vody aslunečné okno nebo balkon.

Nadzemní část rostliny na zimu usychá a rostlina přezimuje v kořenech se zemitým balem, který umístíme třeba i do sklepa a udržujeme při teplotě 0 - 10 °C. Podle našich zkušeností je lepší loňské uschlé výhony odstříhat až na jaře, když začnou růst nové. Zaléváme pouze tak, aby bal úplně nevyschl.

Kořenové trsy je možné na jaře rozdělit.

V Evropě je to novinka a jenom pomalu se začíná objevovat na polích v teplých oblastech.

SUNDAVILLA

Je to dekorativní liána s krásnými červenými květy. Nemá žádné zvláštní nároky na pěstování. Rostliny jsou odolné vůči chorobám. Pěstujeme v klasickém zahradnickém substrátu. Přes léto ji můžeme pěstovat i venku. Během vegetace přihnojujeme 1x týdně hnojivem na balkonové květiny. !!! Pozor rostlina je jedovatá!!!

TRIFOLIÁTA

(citronovec trojlístý) *Poncirus trifoliáta*

Citronovec trojlístý pochází z Japonska. Patří do čeledi velikého rodu citrus. Tvoří nízký keř, nebo malý stromek.

Větve jsou silně trnité s opadavými listy, které jsou trojčetné, řapíky křídlaté. Květy jsou středně veliké, bílé a mají obvyčně pět korunních lístků, které po odkvětu se ohýbají nazad.

Plody jsou žluté jako běžné citrony, jsou menší, mají velký počet jader, kašovitá šťáva obsahuje vitamín C, jsou nahořklé chuti, a nedají se konzumovat.

Trifoliáta je nedocenitelnou podnoží pro všechny druhy citrusů, neboť velmi dobře srůstá se všemi citrusy.

Rostlina je odolná vůči hnilobě kořenů, tolerantní vůči virovým chorobám, vyjma *axocortis*. Je to vysoce chladu odolná podnož, snášející pokles teploty až na -20 °C. Tento mrazuvzdorný citroník lze vidět i našich parcích a některých soukromých zahradách.

Citroníky, pomerančovníky, mandarinky roubované na podnož trifoliáty je však nutné přezimovat v chladných místnostech, kde velmi dobře přezimují. V teplých místnostech přes +10 °C shazují listy.

Trifoliáta potřebuje zimní klid.

Mandarinka naroubovaná na trifoliátě ve vegetačním klidu, kdy nemá plody a dřevo je vyzrálé, snáší krátkodobý pokles teploty až na -8 °C, citroník na -5 °C. Trifoliáta se pěstuje jako citroníky. Nesnáší v půdě vápno. V sadovnictví zůstává trifoliáta nedoceneným druhem, který v teplejších polohách našeho státu snáší všechny výkyvy počasí.

Celkový vzhled keře trifoliáty je velice dekorativní, z jara svými květy, které se rozvíjejí dříve nežli listy a na podzim atraktivními plody ve tvaru i barvě malých citronů.

Tyto plody na rostlině vydrží ještě po opadu listů až do konce listopadu i déle. Do zahrady a parků se vysazují sazenice 4-5 let staré. Pro roubování se používají podnože ve stáří 2-3 let. Trifoliáta je zajímavá nenáročná rostlina.

VAVŘÍN

LAURUS NOBILIS - (Bobkový list)

Vavřín - bobkový list - je stále zelený keř nebo stromek. Volně roste v Malé Asii, na pobřeží Středomořího moře a v jižní Evropě. Ve volné přírodě dosahuje výšky 2 - 4 m, vyjimečně až 8 m.

Listy jsou kopinaté, kožovité, tmavě zelené, po rozemnutí silné a příjemně voní. Květy jsou malé, bíložluté, jako višně velké, kulaté nebo oválné. Semeno je obaleno tmavou pokožkou.

Na půdu není vavřín náročný a snáší dobře i vápenaté půdy. Vyzrálé starší keře snesou i krátké 15 stupňové, někdy i vyšší mrazy. Má dobrou regenerační schopnost a snese i hluboký řez.

Pěstuje se pro listy (bobkový list), které obsahují etherické oleje, třísloviny a pektin, ale též jako vysoce dekorativní keř nebo stromek, celoročně krásně zelený.

Vavřín se množí semenem, odkopky i řízkováním. Každoročně od května můžeme vavřín vynést ven, nejdříve na 14 dní do polostínu, později snáší plné slunce. Přes zimu necháváme vavřín v chladné místnosti, na chodbě, případně ve světlém sklepě.

Při správném hnojení rostou rostliny dobře a je možné každoročním řezem získat pro kuchyni užitečné listy jako kořen. Rostliny proto tvarujeme jako nízký keř nebo stromeček s kulovitou nebo polokulovitou korunou. Sazenice vavřínu zasaďte ihned do květináče nejméně 15 cm v průměru.

V létě během růstu pravidelně zalévejte a několikrát přihnojíte kombinovaným hnojivem. Na zimu závlivku omezte jen tak, aby kořenový bal úplně neproschl.

Podle vzrůstu keře přesazujte každoročně do větších květináčů.

Zaslané sazenice vám poskytnou vždy čerstvé aromatické koření (bobkový list) jak na zahradě, balkónech a v zimním období v bytě.

ZIMOLEZ KAMČATSKÝ

Lonicera kamchatica

Patří mezi nové perspektivní druhy drobného ovoce. Jedná se o keř dorůstající do výšky 1,5 metru. Fialové podlouhlé plody svou chutí velmi připomínají borůvky. Na rozdíl od nich, však tuto rostlinu pěstujeme v klasickém zahradnickém substrátu (nesnáší rašelinu). Má velmi krátkou vegetační dobu. Kvete zpravidla v dubnu a už v květnu dozrávají na rostlině plody.

Pro dobrou plodnost je důležité rostliny na jaře přihnojit Hydrokomplexem nebo Cereritem. Rostliny jsou sice samosprašné, ale pokud vysadíte více rostlin, docílíte daleko vyšších výnosů. Koncem července začínají zasychat a opadávat listy a rostlina ukončuje růst.

Rostlina nevyžaduje řez, zhruba po 4 letech můžeme odstranit staré větve a tím rostlinu zmladit.

ZIZIPHUS JUJUBA

Ziziphus jujuba patří do čeledi řešetlákovitých. Její zemi původu je severní Čína a Indie.

Jedná se o opadavý strom, nebo keř, kterému vyhovuje chráněná poloha jižních slunných stran, kde ho zasadíme do jílovité zeminy s příměsí písku. Je mrazuvzdorný, v našich podmínkách snáší mráz až -20 °C.

Plod je vejčitá podlouhlá peckovice, dlouhá 2-5 cm, zpočátku zelená při dozrávání dostává oranžově žlutou až červeně hnědou barvu. Dužnina je bílá, křupavá až houbovitá, proto je v ýhodné nechat plody po sklizni nějaký čas zavadnout. Stávají se křehkými, sladkými a velice chutnými plody. Obsahují vit. C a jsou velmi výživné pro velký obsah škrobu. Pojíždají se čerstvé, kompotované, nebo v různých úpravách, jako džemy nebo sirupy.

Řez u této rostliny provádíme hlavně pro získání mladého plodonosného obrostu. Jinak odstraňujeme větve, které neuspořádaně zahušťují vnitřek koruny, dále větve suché, nebo nemocné.

VÝSADBA OVOCNÝCH STROMKŮ

Před zasazením je nutné namočit kořeny na 24 hodin do vody. Výkopat DOSTATEČNĚ velikou jámu. Naplnit jámu substrátem nebo kvalitním kompostem. Řádně prolíjeme jámu vodou. Poškozené kořeny musíme odstranit a ostatní částečně zakrátíme. Korunku založíme zakrácením VŠECH výhonů na 3-5 oček. Jinak stromek sice obrazí, ale během krátké doby uschne. Stromek zasadit (místo ve kterém byl stromek očkován, musí zůstat nad zemí) a upevnit ke kůlu. Během prvního roku DOSTATEČNĚ zaléváme.

NĚKOLIK RAD NA ZÁVĚR - NEJČASTĚJŠÍ CHYBY

Nadměrná závlivka – i když rostlina vyžaduje hodně vody, neznamená to, že má stát 24 hodin ve vodě. Je nutné častěji zalévat, ale opatrně, aby nedošlo k zahnutí kořenů, což je nejčastější příčina úhynu rostlin. Přihnojování rostlina pěstovaná v květináči potřebuje během vegetace alespoň jednou za 14 dní přihnojit. Přesazování - většinu rostlin je potřeba jednou za rok (nejlépe na jaře) přesadit

do většího květináče. Pokud to zanedbáte, rostliny přestanou růst, nebo začnou shazovat listy. Při přesazování je nutné u většiny rostlin (s výjimkou eukalyptů) lehce narušit kořenový bal, aby se kořeny mohly rozrůst do okolního substrátu. Při přenášení rostlin z bytu ven je nutné rostliny postupně přivykat na přímé sluneční záření. Jinak dojde k popálení listů.

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ

V případě, že venkovní rostliny, které na jaře zakoupíte, nebo vám přijdou poštou jsou již narašené, ponechte je v květináči ve světlé bezmrazé místnosti a vysadte až po 15. květnu. Pokud jste rostliny obdrželi poštou - po vybalení je chraňte 3 dny před přímým světlem.

Seznam přípravků pro případné napadení některými škůdci: POSTŘIKY

PLÍSEŇ

PREVICUR DITHANE
DELAN (jádr., peck.) EUPAREN
MULTI (jabloně, réva)
KUPRIKOL
ROVRAL FLO
CHAMPION (plíseň, ochr. květu před mrazem) AKROBAT (zelenina plíseň)
BRAVO (zel. plíseň)

MŠICE, MOLICE

MOSPILAN
RELDAN
APPLAUD
PIRIMOR

SLIMÁCI, HLEMÝŽDI

VANISH SLUG PELLETS

SVILUŠKA

OMITE 30W
MAGUS
TALSTAR

MYŠI, HRABOŠI

HUBEX
LANIRAT MICRO
LANIRAT PG
NORAT ATG

PŮDNÍ ŠKŮDCI

Drátovci, ponravý atd.
DURSBAN 10G

MRAVENCÍ

BIOFORMATOX
ACTELIC (komáři, mušky)

PADLÍ, STRUPOVITOST

RUBIGAN

DVOUDĚLOŽNÉ PLEVELE

BOFIX